

İçindekiler

- 1** Röportaj Yılmaz DEMİRTAŞ
- 7** Bir Gün: 1 Mayıs/ İşçi Bayramı Ferhat OKUYUCU
- 8** Bir Gün: 2 Mayıs/ Dünya Bebek Günü Esin AÇIL
- 10** Müzik & Tarih: Ferhat OKUYUCU
- 14** Bir Gün: 5 Mayıs/ Hıdırellez Nazmiye Çoltu – Hayriye Celhan
- 16** Bir Gün: 4 – 10 Mayıs/ İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası Şengül BALCI
- 18** Bir Gün: 12 Mayıs/ Hemşireler Günü Aslı YILDIZ
- 19** Bir Gün: Anneler Günü Pınar İLHAN
- 20** Bir Gün: 10–16 Mayıs/ Dünya Engelliler Haftası Sinem PİRİNALI
- 21** Bir Şiir: ACEP Erkan KESKİN
- 22** Bir Gün: 18 Mayıs/ Müzeler Haftası Pınar İLHAN
- 24** Bir Gün: 19 Mayıs/ Gençlik ve Spor Bayramı Dilara ŞENGEL
- 26** Bir Gün: 21 Mayıs/ Dünya Süt Günü Taha YOL
- 21** Bir Oyun: Arturo UI Önlenebilir Yükselişi Anıl ÜLKER

Bu dergi, İzmir İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi ve Şantiye Tozu Tiyatrosu'nun aylık kültür ve sanat ekidir. Ayda bir yayınlanır.

Sorumlu Yayın Kurulu Üyesi
Ferhat OKUYUCU

Bu Sayıda Katkıda Bulunanlar:

Anıl ÜLKER, Aslı YILDIZ, Dilara ŞENGEL, Erkan KESKİN, Esin AÇIL, Ferhat OKUYUCU, Hayriye CELHAN, Nazmiye ÇOLTU, Sinem PİRİNALI, Şengül BALCI, Taha YOL, Yılmaz DEMİRTAŞ

Grafik Tasarım: Pınar İLHAN

EDITÖRDEN...

Sevgi ve Saygı Değer okuyucularımız, bu ay Sanat Tozu olarak bir yeni sayı ile tekrar kaşınızdayız. Ayrıca Şantiye Tozu olarak bir yeni oyun ile de karşınızdayız. Bu iki yeni mahsülümüzü sizlere sunmadan önce;

Sizlerin fikirlerini önemsiyor ve kendimizi geliştirmeye çalışıyoruz. Bu sebeple aşağıya bir karekod bıraktık 2 dakikalık anketi doldurarak yayıncımız hakkında görüş öneri ve isteklerinizi bizimle paylaşırsanız çok mutlu oluruz.

“Müziğin sesini duymayanlar, dans edenleri deli sanırlar.” Friedrich Nietzsche. Bildiğiniz gibi bir önceki sayımızda dans ettik. Eğer henüz okuma fırsatınız olmadıysa biz o sayıda salsadan- horona, bachatadan- halaya çok eğlendik. Ama müziği duymayanlar olmuş. Deli demişler, gerçi çokta akıllı uslu olduğumuz söylenemez :) fakat yinede müzik dedik ve Sayın Yılmaz DEMİRTAŞ ile müzik üzerine sohbet ettik. Peki müzik nereden gelmiş tarihte yeri nedir dedik ve sizler için bir yazı kaleme aldık.

1 Mayıs biraz inşaat mühendisi damarlarım bu günün yazısında biraz baskın gelmiş olabilir.

Otuzbeş günlük bir bebek olsaydınız neler hissederdiniz? Sevgili Esin AÇIL Dünya bebek gününde bunu merak etmiş Hıdırellez, Roman Toplumunu Destekleme ve Geliştirme Derneğinden Sayın Nazmiye ÇOLTU ve Hayriye CELHAN Tepecikte her sene yapılan bir gecelik karnavalın geçmişten günümüze tarihini ve kültürünü bizim için kaleme aldılar.

Malumunuz İnşaat Mühendisleri Odası çatısı altında birleşiyoruz. 4–10 Mayıs İş Sağlığı ve Güvenliği haftasında aynı zamanda mesleğimizde İSG uzmanlığı olan sevgili Şengül BALCI mümkün olduğunca dikkatlerimizi o yöne çekmeye çalıştı.

”Lambalı Kadın” Florence Nightingale ismini hiç duydunuz mu? Eğer duymadıysanız 12 Mayıs Dünya Hemşireler Günü’nde Sağlık Ordusunda yerini almış olan Sevgili Aslı YILDIZ’a kulak verelim.

Değerli anneler, ve cinsiyeti fark etmeksizin anne adayları Anneler gününüz kutlu olsun. Biz kendi aramızda “Annelik Kut-sal mı, Yoksa Abartılıyor mu?” diye tartıştık bunun üzerine de sevgili Pınar yazdı bakalım siz ne düşünüyorsunuz?

10 –16 Mayıs Dünya Engelliler haftası Uzman Klinik Psikolog Sinem PİRİNALI bize yazısında soruyor Engelli mi, Engellenen mi? İzmir’in kent olarak buram buram tarih ve sanat kokusunu almamak mümkün değil, bu kokunun en yoğun alındığı yerler ise Müzeler. Oyuncak müzesine giden bir çocuğun gözünden Pınar İLHAN yazdı.

19 Mayıs’tan Bu Yana: “Aynı Göğün Altından Direniş” Dilara ŞENGEL yazdı.

21 Mayıs Dünya Süt Günü’nü kutlamak için Taha YOL ve Pınar İLHAN litrelerce süt içtiler...

Tabii ki sanat olur da şiir olmaz mı Erkan KESKİN “Acep” şiiri ile bize eşlik ediyor.

Arturo UI’nin Önlenebilir Yükselişi biz çok çalıştık sizlerin be-ğenisine ve seyrine sunmak üzere bir oyun daha hazırladık. Bu oyununun neden seçtiğimizi aynı zamanda yönetmenlerimizden biri olan Anıl ÜLKER inceleme yazısı ile anlattı.

Ferhat OKUYUCU

Yeteneği ile olduğu kadar yaşantısı ile de örnek bir müzisyen olan Sayın Yılmaz Demirtaş ile çok renkli bir sohbet ettik...

Ferhat OKUYUCU: Öncelikle bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz. Kısaca kendinizden bahsetmenizi rica etsek.

Yılmaz DEMİRTAŞ: Ben 1977 İzmir doğumluyum. Hayatımı hep İzmir’de yaşadım. Üniversite dönemi dahil bir tek uzun zamanlı olarak askerlik döneminde İzmir’den ayrıldım. Onun dışında tamamen ilk, orta, lise, üniversite eğitimimi İzmir’de yaşadım ve yaşıyorum. Bundan da çok mutluyum.

F.O.: Peki müzikle ilk temasınızı sorabilir miyiz?

Y.D.: Müzikle ilk temasım; babam. Memleketi olan Tokat’ta kültürel olarak evimizde sürekli bağlama ile büyümüş, yetişmiş ve zaman içerisinde bunu yarı mesleği hâline dönüştürmüş bir esnaf. Dolayısıyla evimizde müziğin sesi, her daim türkülerin sesi beni etkilediğini düşünüyorum ve ilkokul çağlarında hatta 7 yaşımdan itibaren diyebilirim. O zamandan bu güne kadar halen de müzikle olan ilişkemiz devam ediyor.

F.O.: Bu biraz belki özel olacak ama neden türkü? Çünkü ben sizin genel olarak aynı zamanda takipçinizim. Barış Manço şarkıları seslendirdiğinizi de biliyorum.

Y.D.: Şimdi şöyle söyleyeyim. Öncelikle tamamen yaşantı şeklimizle bağdaştığını düşündüğüm için aslında ben müziğe bir bütün olarak bakmayı çok seviyorum. Bizim şu an yapmış olduğumuz projelerde görüyorsunuzdur; tango, vals şarkıları söylüyoruz. Klasik Türk Sanat Müziği eserlerini seslendiriyoruz. Barış Manço şarkılarını seslendiriyoruz. Dünya müzikleri ile alakalı bir Makedon şarkısı. Bosna şarkısı ne bileyim bir Kazak Türküsü ya da bir İngilizce. Dilimize pelesenk olmuş bir çok şarkıları seslendirebiliyoruz. Ben ve öğrencilerim.

F.O.: Yani neden türkü?

Y.D.: Her insanın aklında, gönlünde ve hayatında aslında belirleyici faktörler vardır. Bu sizde de vardır. Yani gerek mesleki olarak gerekse bugüne kadar aileden kazanmış olduğunuz ritüelleriniz muhakkak vardır. Nerede doğduğunuz ile de doğru orantılı. Ne yediğinizi, ne içtiğinizi ailenizin size neleri nelerle beslediği ile yani bu kültürel beslenmeden bahsediyorum. Bu beslenmeler neticesinde kendinizi aslında yavaş yavaş bulduğunuz bir hal alıyor hayat. Ben türküler. Ben hayatımda çok saf, öz ve çok çözünürlüğü basit olgular olarak düşünüyorum. Çünkü yaşanmışlığı anlatıyor, yaşanmış olanı karşıdan görüyorsunuz zaten. Ben bunu gördüm diyorsunuz. Benzerlerini gördüm, yaşadım. Halen daha yaşananları söz konusu ve bunu müzikleştirmişler. Halk ozanlarımız, analarımız, babalarımız ya da oradaki yaşlı nenelerimiz, dedelerimiz bunları günümüze kadar taşımışlar. Biz de bundan sonraki nesillere taşımaya gayret ediyoruz. O yüzden kendimi daha çok türkülerde bulduğum için açıkçası kalbimdeki gönlümdeki aslan türkülerden yana. Ama tabii ben müzisyenim. Müziğin her türlüşünü çok seviyorum. Ama kalbimdeki aslan tabii ki türküler.

F.O.: O da sizin “Türkü hayattır, türkü bizim” sloganınızın açıklaması.

Y.D.: “Türkü bizim, türküler ömre bedel.” Benim sloganlarımdan bir tanesi mesela geçenlerde Ahmet Adnan Saygun

Kültür Merkezi’nde 7 senedir yaptığımız 65 yaş ve 100 yaş arasındaki gerçekten abartmıyorum 94 yaşında amcamız var ve daha büyükleri de vardı. Yaşları itibarıyla türküler ömre bedel diye bir oluşumumuz var. Sağlıklı yaş alma ve Alzheimer ve Demans Merkezi’nde biz türkülerini büyüklerimizle paylaşıyoruz. Gerek ağıt mahiyetinde Anadolu türkülerini, gerekse eğlenceli türkülerini paylaşıyoruz. O anlamda hayat tabii ki. Yani bunu hiç kimse aksini iddia edemez. Türküler deyince Türk kültürü için bizim transkriptimizin içerisinde bence en dikkat kesilmesi gereken özelliklerden bir tanesidir.

F.O.: Sayın Semra Yeşil ile yapmış olduğunuz bir çalışma var. Anadolu’nun türkülerini diye. Biraz ondan bahseder misiniz?

Y.D.: “Hikayeleri ile Anadolu’nun türkülerini.” Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi, Ege Üniversitesi SKS Daire Başkanlığı ve Ege Üniversitesi Rektörlüğü ile beraber yaptığımız bir çalışma. Yedi tane yaptık. Yaptığımız çalışmaların her biri farklı bölgeleri içerdi. Ege bölgesi, Akdeniz bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Balkanlar, Marmara, Ege ve Karadeniz. Yedi tane bölge hikayeleri, Anadolu Türküleri sunumu gerçekleştirdik Etnografya Müzesi’nde ve hepsi birbirinden güzel tepkilerle karşılandı. Orada Semra Yeşil ablam konuşmalarını yaptı. Daha doğrusu hikayelerini anlattı. Biz de müzisyen arkadaşlarımızla beraber türkülerin seslendirmesini ve genel olarak türkülerle olan duygu ve düşüncelerimizi paylaştık. Gelen izleyicimizle çok mutluyuz. O konu bizim için hayatımız yapmış olduğumuz bir hizmet.

F.O.: Peki hazır projeler demişken. “Küçük Eller” projesi için neler söylersiniz?

Y.D.: “Küçük Eller” projemiz benim 2021 pandemi başlangıcında yani şubat, mart. Pandemi kendini Mart’ta gösterdi. Biz Nisan ayından itibaren çocuklarla olan çalışmalarımıza zaten bir yön vermek istiyordum fakat zaman ayıramıyordum ve çalışma hayatımızdan dolayı pandemi de böyle bir cesareti gösterdim ve tek başıma açıkçası bu işe başlamaya karar verdim. Ortada hiçbir şey yokken biz enstrüman bağışi talebimizi dile getirdik. Bunu sosyal medya hesaplarımdan yaptım. Hatta evinizdeki eski enstrümanlarınızı teli kopuk, burgusu olmayan, çatlamış, patlamış bunları tamir edip çocuklara ulaştıracağız diye böyle bir başlangıç yaptık. İyi ki de yapmışız. Yaklaşık 200-250 tane enstrümanı toparladık ve bunları çocuklara kazandırdık. Halen daha zaman zaman taleplerin olduğu, İzmir dışından taleplerin olduğu çocuk telefonları alıyoruz. Ya da Instagram mesajları, Facebook mesajları alıyoruz. Onlara da elimizden geldiği kadarıyla duyarlılık gösterip öncelikle teyit ediyoruz. Uzaktan olanların, okullarını soruyorum. Okulları okul müdürüyle, müzik öğretmenini ile görüşüyorum. Bana taleplerde bulunanlar gelmede; “İşte beş yıldır gitar çalıyorum ama gitarım yok bize yardımcı olur musunuz?” diye dönüyorlar. Ben de bunu teyit ediyorum ve öğretmenlerin verdiği adrese gönderiyorum. Onlar da hayatlarına müzikle devam etmiş oluyorlar. Bunu nasıl yaptık küçük elleri? Burada bir pilot bölge belirledik. Bornova’da yakaköy, çiçekliköy. Köyde yaşayan, köyün sosyo kültürel durumunu bilen, köydeki aileleri tanıyan Fidan Cabar eczacı bir ablam vasıtasıyla başladık. Muhtarla tanıştık. Muhtara hal ahvalimizi anlattık. Onların da çok hoşlarına gitti. “Ben sizden hiçbir para pul, hiçbir şey istemiyorum.” dedim. Hiçbir zaman da istemeyeceğim zaten. Sadece bizim sizden isteğimiz bize çocuklarla buluşabileceğimiz bir alan yaratın. Yakaköy Yaşatma ve Kalkındırma Derneği Başkanı sevgili Sema Meke Abla mimar. Kooperatif gibi kullandıkları eski okul binasının bir gözünü bize verdi. Bir odasını. Orada tahta bile yoktu. Biz sobayı kurduk, tahta ayarladık, yerleri laminant döşettik gibi gibi. Kendimize böyle bir şey hazırladık. Platform hazırladık, sınıf hazırladık. Çocukların da evlerine çok yakın yürüme mesafesinde en uzak olan 100 adım yürüyor. Başladık o işe. Çok güzel gitti TRT çekimleri geldi. Bir iyilik hikâyesi diye bir program çekildi. Ondan sonra sanatçı Cengiz Özkan’ın geldiği, köy çocuklarıyla buluştuğumuz, beraber futbol maçı yaptığımız, çocuklarla kütüphanede çalıp söylediğimiz bir gün geçirdik. Çok güzel bir buluşmaydı. Mesela Cengiz Özkan da Sivaslıdır biliyorsunuz ve tüm Anadolu modelli bir halk müziği sanatçısı, TRT sanatçısı emekli oldu. Bunun haricinde çocuklara bu süreç içerisinde dış taramalarından tutun kitap temininden, işte onlarla birlikte festivallere, fuara Ahmet Adnan Saygun Kültür Merkezi’nde konserler yapmaya, Nazarköy’de konser yapmaya işte onun dışında müzeleri gezmeye kadar ulaştık. Bunu da tabii ki tek başıma yapmadım. Hep bugüne kadar biriktirmiş olduğumuz kıymetli yüreklerin bize duyarlılığıyla beraber yapmış olduk. Bize inançlarıyla, ifademizle aldığımız kararları uyguladık. Çocuklar da biraz deniz gördü, biraz müze gördü, biraz farklı bir ortam gördü. Ve şimdi hâlen daha görüştüğümüzde. Çünkü o projeyi şu anda halen aktif olarak kendim devam etmiyorum. Ama enstrümanların hepsi çocuklarda şu anda. 3 sene kadar sürdürdük onu. Miadını oralar için dolduran bir şey oldu. Bundan sonraki eğer yeni bir talep, yeni bir köy, yeni bir farklı bir ortam olursa da bunun koordinasyonunu sağlarım. Her zaman öğrendiğimiz bir durum oldu. Çok da keyif alıyorum. Onu her anlattığımda sorduğunuz için de teşekkür ederim. Bu arada küçük ellerle ilgili şunu unuttum. Küçük Eller Müzik Projesi 9 Eylül Üniversitesi Müzikoloji bölümünde tez konusu olarak kabul edildi, yazıldı, YÖK’ten geçer not aldı ve şu anda literatürde Dokuz Eylül Üniversitesi Müzikoloji bölümünde Küçük Eller Müzik olarak bulunuyoruz.

F.O.: Gerçekten çok değerli. Sizinle ilgili olarak araştıma yaparken öğrendiğim kadarıyla tek başınıza başlamış olmanız da ayrıca çok değerli.

Y.D.: Bizim asıl amacımız insanları bir şeylere yönlendirmeye çabasındayız. Yapabilir miyiz bilmiyorum. Şöyle düşünüyorum. Bir insan. Bir apartman, bir insan, bir ilçe, bir insan, bir şehir. Bu konu yaşayıp gördüğümüz bir şey bu. Yani küçük eller mesela. Bunun için bize çok şey öğretti. Neler yapılabileceğini yani o metodu öğrendik. Zaten biliyordum ben çocukluğumdan beri bir kere insan ilişkileri iyi olan bir toplum olduğumuz sürece birbirimize olan desteğimiz, birbirimize olan katkımız, birbirimize olan inancımız ve ahlakımız dünyanın diğer ülkelerine her zaman zaten örnek olarak gösterilecektir ve biz bunu aslında hedefliyoruz. Yaptığım her çalışmada benim konu başlığım budur. Yerimize yakışmak. Küçük Eller projesi de. Gerçekten Güzel Sanatlar liseleri, üniversiteler ya da sivil toplum kuruluşlarının birçoğunun yakından takip ettiği ve benden talep ettikleri bir hale geldi. Düşünebiliyor musunuz bir ben bir ses sanatçısıyım. Benim işim

gücüm konser yapıp para kazanmak olmalı. Baktığımızda hani siz mühendissiniz, bina çizimi yapacaksınız, işte buradan belli bir proje ücreti aldı falan filan. Ama bunun yanı sıra aslında görmemiz gereken çok daha derin derin bakmamız gereken yerler söz konusu. Ben bunu görebildiğim için çok şanslı hissediyorum kendimi. Çünkü insan olmanın sadece kendimize faydası olan bir olgu olmadığını görüyorum böylelikle. Hani insan para kazanacak, elbette ki ailesine bakacak vesaire ama her şeyi de karşılık bekleyerek yapacak diye bir durum söz konusu değil ki Bunu ben sadece “Küçük Eller” müzik projesinde değil diğer sosyal sorumluluk projelerinde de bunu çözdük, gördük ve uyguluyoruz. Çok mutluyuz. O yüzden de insanlar sevgilerini, saygılarını esirgemiyorlar. Bu da beni aldığım en yüksek meblağdaki paradan çok çok daha mutlu ediyor.

F.O.: Peki siz herhangi bir enstrüman çalıyor musunuz?

Y.D.: Tabii ki. Konservatuara 97 yılında girdim. Okula girmeden önce babamdan, ailemden gördüğüm kadarıyla bağlama çalıyordum. Ritim severim. Yani perküsyon; bendir olur, darbuka olur, yeri gelir bateri olur, yeri gelir asma davul olur. Yeni nesil enstrümanlar cajon djembe tarzında vurmali çalgıları seviyorum. Hepsini kendi evimde var. Çalmak istiyorum yani. Korolarımda da zaten bugün yönettiğim topluluklarda da kendim ritim eşliği yapıyorum arkadaşlarıma örneklemek açısından. Çünkü müzik ritim ile çok daha doğru gidiyor. Onun dışında da okulda 97 yılından 2002 yılına kadar keman eğitimi aldım. Keman çalmayı çok seviyorum. Okulda bunun farkına varamadık çünkü benim sesimle bir şeyler yapmaya çalıştım. Çok kaytardığım zamanlar oldu öyle söyleyeyim. Ama okul bittikten sonra daha çok değerini gördüm ve halen daha oturduğumuz her ortamda çalmaya çalışıyorum.

F.O.: Müziğinizin insanlara nasıl dokunmasını umuyorsunuz, saklı bir mesajınız var mı?

Y.D.: Bunu spontan cevaplayacağım. Bu soruya hazırlıklı değilim ama yaşadığım olaylardan yola çıktığım zaman ben haftanın her günü farklı yaş aralığında,

farklı müzik türleriyle insanlarla buluşuyorum. Mesela Gürcülerle buluşuyorum. Gürcüler. Burada “Kehribar Kadınlar” isminde bir oluşum yaptık ve Gürcü insanların Gürcü türkülerıyla biz burada buluştuk. Ve bu insanların sosyokültürel durumunu hesap ettiğimiz zaman bunlar ev temizliğine giden, çocuk bakan, yaşlı bakan insanlar. Yani ülkelerindeki olumsuzluklardan dolayı bizim ülkemize gelmiş burada iş kolan insanlar. Ve biz bunların kendi türkülerini burada, Türkiye’de sahnede söylediğimiz zaman onların gözlerinin yaşardığını hissedebiliyorum. Yani benim müziğim değil ama benim koordinasyonum diyebilirim. Kendi müziğimi yönetseydim de insanların öncelikle kalbini hedeflerdim. Yaşadığı doğruları hedeflerdim. Hiçbir zaman acaba ben bunu hangi ritimde bestelersem daha çok para kazanırım? Acaba hangi makamda yaparsam, hangi ayakta yaparsam, hangi işte sözlerle insanı vururum da daha çok para kazanırım düşünmezdim. Yani türküler gibi yapardım. Yiğün kültüründen türemiş şu an da popüler olan müzikler gibi yapmazdım. Baktığımız zaman müzik elimizde enstrüman. Ritim ve sözden oluşan bir olgu müzik. Bunların üçünü Anadolu modeli kullanırsanız Türkü olur. Saray modeli kullanırsanız Türk Sanat Müziği olur. Toplumsal olarak yaptığın müziği olarak kullanırsanız da bunun adı popüler müzikle arabesk müzik olur. Bunların anahtarı. Üç tane anahtar var masada. Hangisini seçerseniz o anahtar o kapıyı açar ve içeri girersiniz. Ve ondan sonraki yaşantınızı siz belirlersiniz. Yani dolayısıyla benim anlattıklarımı da ben daha çok Anadolu modeli olan müziğini ve o müzikle dokunmayı daha çok seviyorum. Ama yeri geliyor Türk Sanat Müziği topluluğu çalıştırıyorum. Türk sanat müziğine de çok saygım vardır eğitimini aldığım için. Yani o ayrı bir yaşam tarzı, ayrı bir beklenti, ayrı bir izleyeni, dinleyeni olan bir durum. Onun dışındaki müzik türlerinde de farklı beklentiler, farklı talepler var. Düşünde müzik, düşünde de müzik yapıyoruz. Eğlendiriyoruz insanları. Anadolu’da da düşün müzikleri olmuş yani bunlar da var. Bunları da yaşanmışlıklar

arasında görmezden gelemeyiz. Dolayısıyla bana en çok uyan, benim müziğimle neyi anlatmak istediğimi işte bu dizelerle, bu cümlelerle ifade edebiliriz sizlere.

F.O.: Başka sosyal projelerinizin olduğunu biliyoruz cümlelerinizin arasında geçti. Bunlardan da bahsetmenizi rica etsek?

Y.D.: Ben İzmir Motosiklet Kulübü’nün onursal üyesiyim. Müzisyenlikten dolayı motosikletçiler çok iyi müzisyenler gibi farklı karakterlerde, farklı sosyokültürel düzeyde ve farklı kariyerlerde insanlardır. Mesela bir pilot motosiklet kullanır. Yani bir mühendis motosiklet kullanır. Eşiyle beraber bir öğretmen, işçi. Bakın her statüden hakim, savcı. Yani insanların sosyokültürel durumları çok geniş. Bu müziğe de yansıyor dolayısıyla. motosiklet kulübünde başkanımız kemoterapi tedavisi görüyordu. Motosiklet kulübü başkanımız ve bana bir gün dedi ki “Ya Yılmaz dedi senden bir şey rica etsem.” “Buyur abi dedim.” “Dokuz Eylül Üniversitesi Gündüz Tedavi Merkezi’nde halen daha oraya gidiyorum ben. 7 8 yıl, 10 yıl oldu belki.” “Abi dedim bir geleyim göreyim orayı.” Gittik bir baktık her taraf sedye, yatak ve herkesin kolunda birer ilaç. Pahalı biliyorsunuz Gittim baktım tamam dedim abi ses sistemine falan gerek yok. Biz burada müzisyen arkadaşlarımızla buraya gelip ruhuna dokunacağız insanların. Buna bir afiş hazırlamam gerekti, ne yapalım? Dedim ki Abi müzik en büyük şifadır. Projemizin ismi bu. “Müzik

Peki tek kelimeyle müzik.

Şifa.

Hayatta sizi ne motive eder?

İnsan.

en büyük şifadır.” Bir müzik. En büyük şifadır iki müzik. En büyük şifadır 3 4 5 6 7 10. Halen daha yapıyoruz ve her sene çağırıyorlar ve çok mutlu oluyorlar. Bu sene de yaptık. Dokuz Eylül Üniversitesi Başhekimini sağ olsun birer. Katılım sertifikası değil bunlar. Oradaki insanların kalbi bir saatliğine farklı attı. Yani mesela orada yatan tireden gelen amca, ilaç kolundan çıktıktan sonra bizim ona verdiğimiz cesaretle geldi. “Harmandalı Çal bakan bizim oğlan!” dedi, Biz Harmandalı çaldık, söyledik beraber. Amca da oynadı. “Değiştir bunu beğenmedim.” dedi. “Çökertmeyi çal.” dedi. Çökertmeyi çaldık. Bakın kemoterapi aldıktan sonra insanlar ayakta duramıyorlar. Artık müzikle ne kadar güçlendiyse, oradaki o husus çok farklı bir yerde yakaladı beni ve bizi, arkadaşlarımı. Yine amcamın bir tanesi geçen konserimizde en son Barış Manço’dan Gülpembeyi istedi. Gülpembeyi hiç bu kadar keyifle söylememiştim. Düşünebiliyor musunuz orada o statü hepimiz için çok zor bir statü. Yani oradaki istek benim için bir fabrikatörün isteğinden çok çok daha önemli, çok çok daha değerli. Yani bu gibi şeyler beni çok etkiliyor, çok mutlu ediyor. Hepsini üst üste koyduğumuz zaman da biz çıkıyoruz. Yani biz yani biz neyse oyuz. Bir yaşantı şekliyle yani.

F.O.: Müzik dışında ilgi alanlarınız var mı?

Y.D.: Motosiklet kullanıyorum, balık tutuyorum. Onun dışında bir cam işleme hayalim var. Henüz başlayamadım. Doğa yürüyüşleri severim. Özellikle deniz kenarında ya da dağ tırmanışları vs. Fırsat buldukça. Onun dışında benim babamın, ailemin; tavuklarımızın, ördeklerimizin olduğu Kemalpaşa Ören’de böyle mütevazı bir küçük bir evimiz var. Orada kümeslerimiz var, orada toprağımız var. Arada bir babamın yanına, annemin yanına kaçıp çapa yaparız. Ya da ne bileyim işte. Orada ağaç güderiz ya da kesilmiş ağaçları kırık odun yaparız. Varsa babamın ihtiyacı işte. Yüksekte yapılacak, Dala çıkacak, ceviz toplanacak, kiraz toplanacak, bilmem ne filan falan. Bu tarz mevzular bizim artık yaşamımızın bir şekli oldu. Beni tanıyanlar hep sorarlar Hocam bahçeye gidiyorsun ne güzel oradan fotoğraf paylaşıyorsun şöyle böyle. Bu da artık bizim yaşamımıza bir hobi gibi dokunuyor. Onun yanı sıra ben futbolcuyum, futbol oynadım yıllarca. Çok iyi yapamadığım bir hobim aslında. İyi futbol oynarım ondan sonra ve haftanın her günü farklı çalışmalarımızdan dolayı da inanin bırakıp da bir şey yapamıyoruz artık. Yani çoğu ritüelimizi bile yaşayamaz hale geldik. Ama hobilerim genel olarak sevdiğim şeyler.

F.O.: Peki hayatta sizi ne motive eder?

Y.D.: İnsan.

F.O.: Çok güzel cevap.

Yani demoralize de insan eder, motiveyi de insan eder. Ama

onun dışında mesela bir de hayvanlar da beni çok motive ediyor. Onları da çok seviyorum. Yani çok köpek besledim en son “Diyez”im vardı köpeğimin ismi; Diyez. Müzik terimi olduğu için. Babamın Malinois cinsi kurt köpeği vardı. Belçika kurdu. Bu arama kurtarma. Jandarma polis köpeği. Babam artık oğlum. Bu beni çok yormaya başladı. Hani dışarıya salamıyorum, saldıgımda gelmiyor, gezdirirken sürüklüyor falan. Mesela o beni çok motive ederdi. Bir tane kedimiz vardı, onun ismi de “Kavun”du. Yakın zamanda babamların oradaydı. Beni inanılmaz motive ederdi eder yani. Şu an “Kavun” evden kaçtı mesela. Çok üzdü bizi. Hayvan beni çok motive ediyor. Son zamanlarda dikkat ediyorum Instagram’daki paylaşımlarım, izlediklerim, takip ettiklerim hep hayvan videoları. Kuşlar mesela inanılmaz motive eder beni. Yani bir şeyleri hatırlatıyor.

F.O.: Müzik evrensel bir dildir midir?

Y.D.: Kesinlikle. Bunu nereden anlıyorum? Kültür Bakanlığı’nda ve TRT’de uzun yıllar çalıştım ve şu anda da Türksöy Türkiye Cumhuriyetler Teşkilatı’nda solist sanatçı olarak çalışıyorum. Ve bundan bir ay önce Kazakistan’daydık mesela. Kazak müzisyenlerle beraber, Özbek müzisyenlerle, Azeri müzisyenlerle beraber aynı sahnede çalıp söylüyoruz biz. Yani evrensel kelimesinin kelime karşılığı olarak baktığımızda evrensel dünyanın her tarafında doğru doğrudur değil mi? Yani doğru tabir ediyorum, müzikte müziğin bir doğrusu var ve ben Türk olarak gidiyorum, onlar Özbek olarak geliyor, Diğerleri de Kazak olarak geliyor. Diğerleri de. Kırgız olarak geliyor. Oturuyoruz, notayı ortak bir şekilde çalıyoruz, söylüyoruz. Böyle de baktığımız zaman evrenselleşiyor tabi ki müzik. Hani kendi bölgemizin bizim türkümüz bizim, onların türküsü onların. Ama müzik ortak, evrensel sonuçta. Nasıl bir şey bu? Hani dilden çevrilen şeyler var ya. Mesela İngiliz filmini, senaryoyu alıp Türkçeleştirip biz burada oynuyoruz. Aslında sanat evrensel diller değişince sanat insanlara verdiği duygu aynı. Sadece diller değişiyor. Bu arada çok sevdiğim bir felsefe. John Lennon’ın “Imagine” diye bir şarkısı ve sözü var. Şiiri var biliyorsunuz. Hani dünyada diller, dinler ve ırklar olmasaydı aslında hiçbir sorun, sıkıntı yaşamazdık diyor. Müzik bütün dünyadaki bence evrensellüğün en önemli köşe taşlarından bir tanesi. Bugün birçok senfonide ya da farklı orkestraların içerisinde notasının yazılı olduğu her şeyi oturup hangi ülkenin vatandaşı olduğun çok önemli değil. Nota dilini biliyorsan zaten evrenselleşmiş demektir bu. Herkes bizim türkümüzü de bakıyorsunuz Amerika’da çalışıyorlar, işte Fransa’da çalışıyorlar vesaire. Bakıyorsunuz caz orkestrası çalıyor mesela. Aşık Veysel’in “Uzun ince bir yoldayım.” Çok da mutluyum müzisyen olduğum için.

F.O.: Müzik eğitiminin önemi hakkında ne düşünüyorsunuz.

Y.D.: Şöyle söyleyelim. Aslında müzik, müzik eğitimi ya da öğretmenlik. Sadece bir çocuğu müzikle besleyemezsiniz. Yani sadece ispanakla bir çocuk beslenmez. Sadece pirzola ile beslenmez bunun gibi. Müzik bence sofrada olması gereken ve çocuğun gelişimine ve ülkenin tanıtımına ayrıca dünya insanı olması konusunda da gelişmesine en ihtiyaç duyduğu olgudur. Müziğe ben böyle bakıyorum. Ama sadece müzik hayır tabiki değil. Çünkü ülkemizde Romanlar var. Çocuk doğduğundan itibaren müzisyenlik ile başlıyor haya-

tına. Çocuk bir yaşına geldiğinde ritime alkışlarıyla eşlik ediyor. 2. Yaşına geldiğinde bir entrüman çalmaya başlıyor. Ama sadece müzik ile besleniyor. Ve kültürel anlamda eksik kalıyor çocuk. Yani inanılmaz bir enstrümanist ama prezantabl bir ortama sokuyorsunuz çocuk kendini ifade edemiyor. Sadece müzik yapması lazım o çocuğun. Konuşmıyor. Naifliği bilmiyor. Dolayısıyla sadece müzik değil işin formülü. Müzik onların arasında; bir doktorun, bir mühendisin müzisyen olmasını düşünün. Elinde bir gitar olan mühendis olmakla, elinde keman olan bir doktor olmakla ya da elinde mikrofona tutan avukat olmakla çok ayrı insanların bakışı. “A siz müzisyen misiniz aynı zamanda?” Bu çok güzel bir şey hayatta. Dolayısıyla çocuğun müzikle büyümesi hem kültürel anlamda, bizim müziğimiz için söylüyorum hem de entellüktüel anlamda dünya müziği herhangi bir alanda çocuk yetişti bir meslek sahibi oldu İzmir’de İstanbul’da yurt dışında bu evrensel dili konuşabileceği elinde bir materyale sahip oluyor. Yani baktığımız zaman bir köprü müzik insanlar arasında. Yani aslında çok gerekli. Ama bunu Milli Eğitimde de hissettirmek lazım. Müziği, sanatı Milli eğitimde de hissetmek lazım. Sadece çocukta matematiksel okumalarla; fizik, kimya, matematik, biyoloji işte edebiyat yani bu değil sadece bunlarla da değil. Bunların hepsi bütün. Çocuğa bakıyorsun günde iki kitap bitiriyor. Ama monoton bir yaşam iletişimi olmayan bir çocuk baktığın zaman “yok” yani. Kime faydası olur ki bu çocuğun. Kendine olmaz yanındakine de olmaz. Yarın öbür gün askere gitse evlense orda da olmaz. Yani çocuk çok başarılı 100 ama bu değil ki istediğimiz. Yani sizin alanınız tiyatrodaki gibi bir müzisyenin sahnede bir tiyatrocu kadar olmasa bile ifadesi, sohbeti, hikayesi, fıkrası olmalı. Yani Anadolu modellen müzisyenler için söylüyorum. Erol Evgin de sahneye çıktığı zaman inanılmaz hikâyeler anlatıyor. Ve Anadolu modellen hikâyeler anlatıyor. Ben ilk gördüğüm zamanlar şaşırdım. Demek ki sadece müzik değil ama müzik olmalı. Bence. Ne olursak olalım, hangi meslek erbabı olursak olalım, halktan beslenemeyen bir yapıymız varsa, yaşanmış hikayelerden okumamışsak, görmemişsek, ezberlememişsek, hissetmemiş isek, şiir bilmiyorsak, şarkı bilmiyorsak yani adam diyor mesela haricinde biten gonca güle minnet eylemem. Arabi Farisi bilmem kula minnet eylemem. Sıratı müstakim özde yaratırım rahim. Rızkı veren Hüda’dır. şimdi bunu tüm derginiz boyunca açıklamasını yazsak sığmaz yani hani bunun ne anlatmak istediğini ben bana mesela verseler kalem kağıt yazarım yani hani bunu anlatırım, bir sürü de örnek veririm. Hayatın içinden bir şey çünkü. Ama şimdi yeni nesil bir çocuğa bunu anlattığımız zaman bu ne diyecek? Yani ben hiçbir şey anlamadım diyecek. Ha belki anlamaması doğal. Hani neden anlamıyorsun diyemeyiz. Osmanlıca’yı da diyemeyiz, Fransızca da, Arapçayı da, Kuran’ı da anlamıyorsun diyemeyiz. Ama ne bilsin çocukların içinde hani bu felsefe de olsun. Çünkü hayatın öbür tarafında da var. Gidiyoruz mesela yurt dışında. Hristiyanların giriyoruz mesela ibadet yerlerini, kıyafetleri, kılıfları, birbirlerine olan yakınlaşmaları çok güzel abi ya. Bu bir ahlak yani. Çocukların her şeyden haberleri olması lazım ama çocukların iyi bir annesinin, babasının olması lazım. Her şeyden önemlisi çocukların iyi bir öğretmeni olması lazım. Çocukların yetiştiği mahallenin iyi olması lazım. Bunları eğer başaramıyorsak biz havanda su döveriz. Başka hiçbir şey yapamayız genel itibarıyla. Hani şu dergi eğer gerçekten

bir yerlere ulaşıyorsa. Yani gösteriş amaçlı sadece reklamını yaptığımız bir şey olmamalı. Türkülerdeki verilen mesajlar gibi. O türküyü çocuk dinlediğinde bu türküde bunu anlatmış. Yaşanmış hikayeler var ve ben bunu alabilirdim, hayatıma monte edebilirdim diyebilirdim. Ama bu konuda dediğim gibi kapıların açık olması lazım. O kapılarda o anahtar yoksa, sonuna kadar kilitliyse falan çocuk hani aileden kilitliyse. Dönelim okuldan kitlesi kültürel olarak akrabalarından, eşinden gittiye falan. Ben biraz doluyum bu konularda eğitim konusunda. Mesela güzel sanatlar liselerinde konuşmalar yaptık zamanında. Bu küçük ellerden sonra oldu. Ben orada şöyle bir çocuklara bir ufuk açmak adına müzikteki farklı anahtar dedim ona. Müzisyen dilinde doğu anahtarı. Anahtarı. Sol anahtarı vardır yani. Bu da müziğin. Yazıldığı o beş satırlık portenin üzerindeki. İşte her anahtarın kendine göre şifreleme yöntemleri var. İşte çizginin üstündeki. İsmi değişiyor anahtarı da değiştirince ya da aradaki iki çizgi arasındaki notanın ismi değişiyor falan. Çocuklara müzikteki farklı anahtar diye başladığımda. İşte aslında bugün size anlattıklarımın çoğunu anlattım ben orada. Çocuk müzik müzikten sadece para kazanacağını düşünen bir olgu olarak bahsetmemeli. Konservatuvarda hocalık da yaptım, beş sene repertuar hocalığı yaptım. Ege Üniversitesi mezun olduğum okulda çocuk geldi. “Hocam. Ben de hangi enstrümanı seçsem daha çok para kazanabilirim?” “Ciddi misin sen!” dedim. “Evet hocam.” dedi. “Bu söylediğin çok yanlış bir yaklaşım.” dedim. “Neden hocam? Yani şimdi ben dedi tambur çalsam dedi aç kalırım.” dedi. “Senin hiç sevdiğin bir şey yok mu? Keyif aldığın müzik türü enstrüman.” dedim. “Ailemden gördüğüm yok hocam. Ben müziğe bu sene başladım.” dedi. “O zaman sana bir şey söyleyeyim. Hayatında her zaman yanında olduğunda güven duyacağın, onu çok seveceğin, gece elinden bırakamayacağın bir enstrüman seç. Bari bunu yap dedim. Ondan sonra sana o para kazandırır muhakkak.” dedim. Tambur da çalsan kazandırır, klarnet de çalsan kazandırır, ritim de çalsan kazandırır, obua da çalsan kazandırır. Yani çocukların. Benim yeğenlerim de dahil olmak üzere. Şimdi kaç para kazanırım? Böyle bakıyorlar mevzuya. Çünkü öyle görüyorlar. Hayatı hep bir materyal olarak görüyorlar. Şunu görmelerini istiyorum. Ben farklı anahtar dediğimde ben hak ettiğimde o para gelecektir. Sen müzisyen olarak öğrencilere bir söylediğim bir şey daha var. Seni o sandalyeden kaldırdıklarında oradaki 50 kişiden bir tanesini hemen oraya oturtmasınlar. Sen o 50 kişiden biri gibi olma. Şimdi Yılmaz’ı oradan kaldırdılar. Kimi oturtacağız abi? Bu yapamaz, bu da yapamaz, bu da yapamaz, bu da olmaz. Mümkün değil. Saydı saydı saydı. Ondan sonra Yılmaz’ı tekrar çağırdı, oraya oturttu. Artık bu bile yetmiyor günümüzde. Hani bir üniversiteye girmek için üniversite mezunu olduktan sonra bir meslek kolunda işe başlarken müzisyen olarak söylüyorum ya tiyatrocu Devlet Tiyatroları, Kültür Bakanlığı TRT’ye girerken ya da şu bu artık öyle kolay değil yani. Çünkü o kadar çok konservatuvar, o kadar çok üniversite oldu ki. Eskiden sadece Ege Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Konya ve Gaziantep üniversiteleri vardı. Konservatuvar vardı. Şimdi bütün illerde en az 200 tane konservatuvar var. Mesela İzmir’de şu anda bir sürü konservatuvar var ya da müzik okulu var ya da müzik bilimleri var, müzik teknolojileri var, bir şekilde var. Yani eskiden yoktu bunların hiçbirisi. Dolayısıyla me-

zulumuz çok olduğu için bitirdikten sonra meslek kazanımı-
mız azlaştı. Çünkü istihdam yok. Yani bir sürü norm fazlası.
Milli eğitimde öğretmenimiz var, bir sürü kadro alamayan
üniversitelerimizde hocalarımız var. Ya da üniversitede kad-
rosunu almış, doçentlik, doktora, profesörlük yapıp yapama-
dığı veya aldıktan sonra da kadrosunun verilmediği için dev-
letten uzaklaşan insanımız var. Benim bu gençlere şunu
anlatmam lazım. O farklı anahtarın ne olduğunu anlatmam
lazım ki yarın öbür gün kendilerini ben sadece apolet taktı-
ğımda bir meslek erbabı olacağı deyip görmesin. hoş, çok
boş Profesörümüz de var yani o da ayrı bir şey. Apolet tak-
mak da yetmiyor artık.

F.O.: *Bunu röportaj yaptığım herkese soruyorum. Sanatın ül-
kemizdeki gelişimi hakkında yorumunuz?*

Y.D.: Ya çok olumsuz bakmıyorum ben bu konu ile alakalı.
Sanatın gelişimini değil de sanata verilen değer konuşulmalı
bence. Sanatın gelişimi. Çok güzel, inanılmaz yetenekli insan-
larımız var. Yani benim alanımla alakalı. Bunu biraz daha aç-
mam lazım. Yani mesela türküler yolun başında hiçbir sanatsal
kaygı gütmeyen, güdülmeden başlayan olgulardır. Yani nota
yokmuş, herhangi bir akademik bir ortam yokmuş. İşte Fatma
teyze şalvarıyla çocuğunu askere gönderirken ağıt yakmış.
O bizim türkümüz olmuş. Mehmet amca işte ne bileyim kızını
verdiğinde bir ağıt yakmış. O bizim türkümüz olmuş işte ne
bileyim evlenmiş Eşine yapmış. Ayrılmış. Eşine yapmış. Çocu-
ğunu kaybetmiş. Ağıt yakmış. Uzun hava yapmış. Yani hiçbir
sanatsal kaygısı yok. Yani benim alanımda türkülerle alakalı
soruyorsanız mesela gelişme tabii ki doğru orantılı olarak en
az gelişmeyi gösteren bizim alanımız. Çünkü Anadolu mo-
deli azaldıkça, şehirleştikçe, şehre geldikçe türküler azalmış.
Kaynak kişiler azalmış, vefat etmiş. Bu iş birazcık daha eski.
Karadeniz müziklerine bakıyorsunuz çok daha farklı. Şimdi-
ki Karadeniz müzikleri hep materyalist. Yiğit müziği olmuş.
Herkes işte el kol sallayacak, işte duygusala bağlayacak ya
da horon tepecek, oynayacak. Yani buradaki konu da sanat.
Sanatı tek olarak göremem bu sorunun cevabında. Yani ti-
yatroyu. Sinemayı ya da ne bileyim bunun içinde müziği ya da
farklı sanatsal kolları aynı göremem. Teknolojiyle birlikte geli-
şen çok sanat kolumuz var. Yani grafik mesela? Evet değil mi?
Yani eskiden ressamlar yapıyor, şimdi grafik bilgisayarda
yapılıyor. Şimdi buna nereden bakalım bilemiyorum. Hani iyi
mi kötü mü? Eskiden mesela biz mobilyacı iken mimarlarımız
o aydınlar kağıtlarını biliyorsunuz işte rapido kalemle. Çi-
zim. Yaparlardı ve çok iyi mimarlarımız vardı. Beraber otur-
duk mesela sizi çizirdi adam. Bütün mimarlar böyleydi. Ama
şimdi bakıyorsunuz ben mobilyacı mobilya dekorasyon bölü-
mü mezunuyum. Biz elimizde testereyle, rende ile törpü ile
eğitim aldık ama şimdiki bakıyorum sadece bilgisayarın
başında mezun oluyolar. Autocad programını öğrensin gitsin
mobilya kesim atölyesinde kessin, CNC tezgahta olsun bitsin
falan filan. Yani iyi mi bu kötü mü? Yani bunu göremeyen bir
insan bunun iyiliğini kötülüğünü şey yapamaz. Ama ben hep-
sini gördüğüm için bu anlattığım kodlar içerisinde. Ama Pınar
hocama sorsam grafik ile ilgili bilmediğim bir çok şeyi anlatabi-
lir size. Size sorsam hani mühendislikle alakalı artıları eksileri.
Ben şöyle bakıyorum konuya. Hani konuşulması en çok bence
aslında önemli olan konu ahlaki boyutu. Yani sanat kitaptan
okuyabilirler. İnsanlar şey yapabilirler ama hani bugün sanat-

çılarının. Geçen gün bir şey duydum. Yani çok üzülüm. Adını
sanını bildiğimiz bir tiyatrocı İzmir’de sahneye çıkıyor. Oyun
müthiş, inanılmaz şeyler, mesajlar var oyunda almışlardı ama
adam sahneye sarhoş çıkmış. Yani toplumun gözünde gel-
mişsin. Kalenin ağzından golü kaçırıyorsun. Bu kadar yükseğe
kaldırılmış işini, alkışlatmışsın kendini. Adam diyor ki gidip
fotoğraf bile çekilmek istemedim oyunun sonunda. Niye ya?
Hani ahlaki boyut dediğin biraz da bu. Üzerine düşen her şeyi
yapmışsın ama sonuçta artık misyonun bitmemiş. Özel haya-
tına da dikkat etmek zorundasın. Öbür türlü sen ağzınla kuş
tutsan sesi 10 oktav olan bir müzisyen olabilirsin. Piyanoyu
yiyip yutabilirsin, kemanı yiyip yutabilirsin. Ama sen insan-
ların karşısına sarhoş çıkıyorsan bütün saygınlığını bitiriyorsun.
Yani bu aslında çok önemli bir detay. Buradaki sanat gelişiyor
ama gelişiyor tabii ki. Ama eskinin sanatçıları, eskinin bazı-
larında da vardı. Bu da ayrı bir konu. Orada da çok kaçaklar
var, çok. Hani yaşam tarzlarından dolayı çok saygınlık bulmuş
ama sonradan kaybetmiş olanlarımız da var. Bu çok eskiler-
de de var, 70’lerde, 80’lerde, 90’larda da var, 2000’lerde de
var, 2010’dan sonraki olanlarda da var. Yani ahlaki boyuta çok
önem vermek lazım ki ben ona çok dikkat etmeye çalışıyorum
elimden geldiği kadarıyla. Şey değil yani her şeyin doğrusunu
yapan değiliz ama sonuçta benim için insanlar, insanların şa-
hit olduğu şeyler çok önemli.

F.O.: *Peki son olarak sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?*

Y.D.: Ekleyeceğim şey şu. Yani. Sanat konusunda dünya üze-
rindeki işimiz zor ama bunu bir iman gibi. Çalıştığımız alanı bir
mabed gibi görüp elimizden geldiği kadarıyla. Çocukluğumuz-
da doğumumuzla beraber bize bahsedilen yeteneklerimizi,
sanatçıyı, yeteneklerimizi doğru bir anahtar olarak kulla-
nıp birçok kapıyı açabilecek bir hale dönüştürmemiz lazım.
ben sanata imaj ve karakter kazandırmamız gerektiğini çok
önemsiyorum. Evet bu çok önemli bir şey. Yani çok doğru. Bu
bütün meslekler için geçerli. Yani mühendislik için de geçerli
tabii. Hani sadece şey değil ama ben sanatçı tarafından bak-
tığımızda iyi temsil etmek gerektiğini ve imaj kazandırmak ge-
rettiğini çok önemsiyorum. Elimden geldiğince bunu yapmaya
çalışıyorum yani.

F.O.: *Çok teşekkür ederiz.*

Y.D.: Ben de teşekkür ederim.
Dolu dolu sohbet oldu.

1 Mayıs / İşçi Bayramı

1 MAYIS VE İNŞAAT MÜHENDİSİ

Sayın Okuyucu, normal şartlar da diğer yazar arkadaşlardan yazıların da sanat temasına özen göster-
melerini rica ediyorum. Ancak bugün değil! Bildiğiniz üzere İnşaat Mühendisleri Odası İzmir şubesi çatısı
altında yer alıyoruz. Ben bu gün bunları size İnşaat mühendisi kimliğim ile yazıyorum.

Size alışla gelmiş 1 Mayıs yazısı yazmayacağım. Yani TÜİK verilerinden, açlık yoksulluk sınırlarından,
patron işçi ilişkilerinden bahsetmeyeceğim.

Peki biz ben bir inşaat mühendisi olarak ne istiyorum, ne istiyoruz?

Öncelikle Taksim Meydanı’nda olmayı istiyoruz. Bedenen değil zihnen orada olmak istiyoruz. Proje bazlı
iş değil daimi iş güvencesi istiyoruz. Meslek itibarının korunmasını istiyoruz. Diplomalarımızın değerinin bi-
linmesini ve o diplomaların verdiği hak ve sorumlulukların herkesçe kabulünü istiyoruz. Birde apartmandan
bozma etkisiz, yetersiz yerlerde mühendislik fakülteleri istemiyoruz.

Çevremde bulunun insanlar ile sohbet ettiğim de 1 Mayıs protesto günü olarak algılanıyor. Oysa bu bir
bayram...

1 Mayıs İşçi ve Emekçi Bayramı, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de işçi sınıfının birlik, mücadele ve
dayanışma günüdür. İnşaat mühendisleri de emekleriyle değer yaratan, üreten kesimin bir parçası ola-
rak bu anlamlı günde yerini almaktadır. İnşaat mühendisleri, projelerin hayata geçirilmesinde önemli bir
rol üstlenirler. Şantiyelerde, ofislerde yoğun emek harcarlar. 1 Mayıs, bu emeklerinin değerini hatırlamak,
meslektaşlarıyla dayanışma içinde olmak için bir fırsattır.

İnşaat Mühendisleri Odası (İMO), üyelerinin haklarını savunmak ve mesleki gelişimlerini desteklemek
amacıyla faaliyet gösterir. 1 Mayıs, İMO’nun da çeşitli etkinliklerle katıldığı, meslektaşların bir araya geldiği
bir gündür. İMO, 1 Mayıs açıklamalarında genellikle mesleklerinin itibarının korunması, gelir adaleti, liyakate
dayalı yükselme ve insanca yaşam koşullarını sağlayacak ücret po-
litikaları gibi konulara dikkat çeker.

Çok önemli bir husus daha var, aynı zamanda bir
şantiye çalışanı olarak gözlemlediğim bir husus, 1
Mayıs son zamanlarda beyaz yaka ve kamu ça-
lışanlarınca resmi tatil olarak görülüp dayanış-
ma günü olmaktan çıkarılıp, yazlık mekânlara
kaçamak zamanı olarak değerlendirilirken;
mavi yakalılar çalışmaya devam ediyor.

Bu son paragrafı tekrar okumanızı ve iyice
sindirirmenizi rica ederim. Sahiden 1 Mayıs ta siz
neredeydiniz?

İnşaat Mühendisi
Ferhat OKUYUCU

Bugün buraya gelişimin otuz beşinci günü. İlk birkaç gün pek bir şey anlamadım açıkçası. Işık fazlaydı, sesler karmaşık, kokular alışılmadık. Her şey bir sisin içinden geliyordu sanki. Ama zamanla ayırt etmeye başladım.

Otuz beş gün oldu. Henüz konuşamıyorum ama gözlemleyebiliyorum; belki de konuşamamak bir avantajdır, çünkü sözcükler bazen gerçeği örten tül perdeler gibi geliyor. Ben şu an ham bir sezgiyle bakıyorum dünyaya. Dolayısıyla gerçeği de sezebiliyorum. Dokunuşun ne anlama geldiğini, bir göz kırpışında saklanan hüznü ya da bir sessizlikte yankılanan öfkeyi duyumsuyorum.

Bu dünyanın dili biraz başka. Ama dediğim gibi, hislerim birçok yetişkinden daha kuvvetli. Bütün hareketler büyük, bütün deneyimler heyecan verici, bütün duygular coşkulu... Gözlerim henüz her rengi ayırt edemiyor. Bedenen de pek esnek olduğum söylenemez. Ama insanların ruhlarındaki ton farklarını sezebiliyorum galiba.

İlk fark ettiğim şu oldu: İnsanlar sürekli hareket halinde! Herkes bir yerlere gidiyor ama gittiği yerin neden önemli olduğunu anlamak zor. Gözlerinde telaş var ve çoğu zaman yorgunlar. Burada her şey çok kurallı: “Şimdi yemek yememiz lazım”, “Giderken hediye götürmezsen ayıp olur.”, “Uyuman gerekiyor”... Hangi kural neye göre belirleniyor, kim karar veriyor, henüz anlayamadım. Galiba birileri herkese kural listesi dağıtmış. Ama herkesin buna uyma gayreti çok ilginç. Ama en çok aralarındaki ilişkiye şaşırdım. Aralarındaki bağlar sevgiyle başlıyor gibi görünse de hemen ardından bir tedirginlik baş gösteriyor. İnsanlar sevmekten çok, seilmeyi garanti altına almaya çalışıyor. Birbirlerine yaklaşırken bile temkinliler. İnsan ilişkilerinde tuhaf bir strateji hâkim. Sanki herkes, kim daha az severse o kazanır gibi bir oyun oynuyor. Ben burada, minicik ellerimle kim bana sevgiyle gelse ona bütün ruhumla karşılık verirken, onlar duygularını damla damla ve hesapla sunuyor.: “Bu kadar verirsem, şu kadar kaybeder miyim?”, “Havalara girmesin çok, sevdiğimi söylemeyeyim.”... Her temasın, her kelimenin altında bir strateji var. Kurallılar demiştım ya... Sevgi bile kurallı burada! Sanırım kimse acı çekmek istemiyor. Sanki acı, dünyanın sonuymuş gibi kaçıyorlar ondan. O yüzden de hayata temkinle yaklaşıyorlar. Deneyimden uzak duruyorlar. Galiba iç sesleri duygularını bastırmış. Bir sürü düşünceleri var. Hepsi DEHB’li olduğunu iddia ediyor (bunun anlamını henüz öğrenemedim). Ama duygularının farkında bile değiller. Bir de bunu marifet sayıyorlar, “Kimsenin beni üzmesine izin vermeyeceğim.”, “Kıskançlığı bırakıyorum artık.” falan diyorlar. Hissedebilecekleri duyguyu seçebileceklerini düşünüyorlar. Üzüntüye kapıyı kapatmak, artık kıskanç olmayacağına inanmak diye bir şey olmadığını, kendiliğinden gelen

bu duyguları baskılamaktan başka bir işe yaramayacağını konuşmadan anlatabilsem keşke. Var mı acaba bir yolu? Gerçi olsa da ne olacak... “Sen nereden bileceksin bunu minnoş?” diyecekler inceltilmiş (gerçekten neden benimle böyle ince sesle konuşuyorlar?) ama kibirli (her şeyi bildiklerinden öyle eminler ki...) bir sesle... Yeni geldim ya... Acemiyim diye kimse umursamayacak bile.

Oysa bana göre hisler, canlı olmanın en önemli işareti. Ben acıkınca ağlıyorum, korkunca tutunuyorum. Hissettiğim her şeyi bedenimle yaşıyorum. Onlar ise duygularını önce tartıyor, biçiyor, sınıflandırıyor; yaşanabilir, yaşanamaz diye ayrıştırıyorlar. İçlerinden geçeni söylemekten korkuyorlar. Ya reddedilmekten ya da anlaşılmamaktan. Acıdan kaçarken sevgiden de uzaklaşıyorlar. Çünkü sevgiyle birlikte gelir bazen acı. Sadece ve sürekli mutluluk istiyorlar. Ama anladığım kadarıyla hayat böyle bir yer değil? Benim içimde ne varsa dışımda da o var. Acım varsa ağlıyorum, huzurum varsa uyuyorum. Henüz korkmuyorum incinmekten. Çünkü daha inşa etmedim duvarlarımı. Ama büyümek, o duvarları örmek anlamına geliyorsa... o zaman ben biraz daha küçük kalmak isterim.

Yine de her şeyin arasında büyüdü bir şey var: Biri seni sevdiğinde, sana dokunduğunda, kalbiyle gerçekten orada olduğunda... dünya bir anlığına duruyor. Hele de bazı insanlar gerçekten tüm yaralarını, güçsüzlüklerini korkmadan birbirlerine açtığında, bir işbirliği ile bir sorun aşıldığında, birkaç saate bir ömür unutamayacakları anılar sığdırdıklarında, bir şakaya candan attıkları kahkahalarda duruyor zaman. O anlar, burada kalmaya değer kılıyor bu yeri. Evet, burası karmaşık. Ama büyüleyici. Her şeyin anlamını daha yeni yeni çözmeye başlıyorum. Henüz yolun çok başındayım. Ama eminim, buradaki en büyük sır, hissetmeyi unutmamakta gizli.

Bugün bu gezegene gelişimin otuz beşinci günü.

Henüz konuşamıyorum, yürüyemiyorum.

Ama gözlemliyorum.

Ve hissediyorum.

Henüz bir yalanım yok.

Henüz hiç kimseye kendimi kanıtlamam gerekmiyor.

Henüz utanmadan, korkmadan, hesap yapmadan sezebiliyorum.

Otuz beş gün oldu. Şimdilik sadece izliyorum.

Henüz bu dünyanın düzenine uymak zorunda değilim. Ama büyüdükçe beni de bu oyunun içine çekmek isteyeceklerini hissediyorum.

O yüzden şimdi her şeyi dibine kadar hissetmeye çalışıyorum.

Unutmamak için.

Esın AÇIL

İLK ÇAĞLARDAN GÜNÜMÜZE MÜZİK

Bu sayımızı müzik için ayırdık. Uçsuz bucaksız bir derya olan müzik tarihinden bir damla alarak siz değerli okuyucuların beğenisine ve bilgisine sunmak istedik

Müzik, insanlık tarihinin en eski ve evrensel ifade biçimlerinden biridir. Mağara duvarlarındaki ritmik çizimlerden günümüzün dijital platformlarındaki karmaşık bestelere kadar uzanan bu yolculuk, insanların duygusal, toplumsal ve kültürel gelişiminin yapı taşlarından biri.

Müziğin kökenleri, tarih öncesi dönemlere kadar uzanır. Yapılan araştırmalar sonucunda ilk insanlar, doğadaki sesleri taklit ederek, ritmik vuruşlarla ve basit melodilerle iletişim kurduğu görülüyor. Arkeolojik bulgular, kemik ve fildişinden yapılmış flütlerin, vurmali çalgıların on binlerce yıl öncesine dayandığını göstermektedir.

Tarih sayacımızı biraz daha ileri sarıp yerleşik medeniyetlere geldiğimizde yani; Antik Mısır, Mezopotamya, Yunan ve Roma gibi büyük medeniyetlerde müziğin; dini törenlerin, kutlamaların, tiyatronun ve günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası olduğu görülüyor. Bu dönemde telli çalgılar (lir, arp), nefesli çalgılar (flüt, aulos) ve vurmali çalgılar (davul, zil) gelişti. Özellikle Antik Yunan'da müzik, matematik ve felsefe ile

yakından ilişkiliydi. Pisagor gibi düşünürler, müziğin armoni ve oran üzerine kurulu olduğunu savunmuşlardır.

Pisagor'un matematik konusun da katkılarını hepimiz lise çağlarımızda teorem sayesinde de olsa duymuşuzdur. Ancak müzik konusunda da yat sınıamaz katkıları var. Pisagor'un her şeyin içinde matematik araması herkesçe biliniyor. Rivayete göre bir demirci dükkanının önünden geçerken demir ustasının kullandığı çeşitli aletlerin çıkardığı sesler ilgisini çekmiş dükkanı kapattırarak demirci ustası ile çeşitli aletler ile vurma seslerini kayıt altına almış ve böylelikle ilk notaların kağıda dökülmesi konusunda öncülük etmiştir.

Tabi ki Rönesans devri. 1789 Fransız ihtilalinin yaşanmasının en temel nedenlerinden biri halkın sanat ve bilime daha kolay ulaşabiliyor olmasıydı. Orta Çağ Avrupa'sında müzik, büyük ölçüde kilisenin etkisi altındaydı. Gregorius ezgileri olarak bilinen tek sesli vokal müzik, dini ayinlerin temelini oluşturuyordu. Ancak zamanla, özellikle manastırlarda, çokseslilik (polifoni) denemeleri başladı. Bu, müziğin karmaşıklığını ve ifade gücünü artıran devrim niteliğinde bir gelişmeydi. Rönesans dönemi (14. - 16. yüzyıllar), müziğin kilise dışına taşarak saraylarda ve halk arasında da yaygınlaştığı bir

dönemdir. Çokseslilik daha da gelişti, yeni müzik formları (motet, madrigal) ortaya çıktı ve enstrüman yapımında önemli ilerlemeler kaydedildi. Josquin des Prez, Giovanni Pierluigi da Palestrina gibi besteciler, bu dönemde müziğe katkı ve yön veren isimler oldular.

Barok dönemi daha çok mimari etkileri ile bildiğimiz ve duyduğumuz barok, elbette müzikte de kendini göstermiştir. Barok döneminin en büyük özelliği ihtişamlı olmasıydı. Bu dönemde ihtişam ve duygusal derinlik kazandığı bir çağ oldu. Opera, oratoryo, konçerto gibi yeni ve büyük formlar bu dönemde doğdu. Johann Sebastian Bach, George Frideric Handel, Antonio Vivaldi gibi dev besteciler bu dönemde müzik tarihine adlarını altın harfler ile kazıdılar.

Aydınlanma Çağı etkisiyle Klasik dönem müziği, zarafet, denge, açıklık ve form mükemmelliği arayışıyla kendini buldu. Senfoni, sonat, yaylı dörtlü gibi formlar bu dönemde olgunlaştı. Viyana Klasikleri olarak da bilinen Wolfgang Amadeus Mozart, Joseph Haydn ve Ludwig van Beethoven, bu dönemin en etkili bestecileridir. Özellikle Beethoven, Klasik dönemin sınırlarını zorlayarak Romantik döneme geçişin habercisi olmuştur. Romantik Dönem denilince: Duygusallık, Bireysellik ve Ulusal Kimlik ön plana çıkıyor. Romantik dönem, bireysel duyguların, hayal gücünün ve ulusal kimliklerin ön plana çıktığı bir dönemdir. Müzikte büyük orkestralar, virtüözüte, dramatik anlatım ve lirik melodiler önem kazandı. Franz Schubert, Robert Schumann, Frederic Chopin, Johannes Brahms, Pyotr İlyiç Çaykovski, Richard Wagner gibi besteciler, bu dönemin zengin ve çeşitli müzikal mirasını oluşturmuşlardır.

Gümümüzde ise teknolojinin de etkileri ile bir bilgisayar ve yapay zeka ile müzik konusunda çok az bilgisi olan insanların bile oldukça güzel ezgiler yapabildiğini görüyoruz. Buna elbette saygı duyuyoruz. Ancak birçoğunun tüketim çılgınlığı içinde yok olup gittiği de gerçek. Zaten bu sebeptendir ki geçen ay tekrar tekrar dinlediğimiz bir şarkıyı bu gün hatırlamıyorken, Neşet ERTAŞ gibi bir isim asla unutulmuyor.

Özetle: İlk çağların basit ritimlerinden günümüzün karmaşık senfonilerine ve elektronik tınlarına uzanan bu uzun ve renkli yolculuk, müziğin insanlığın ortak dili ve kültürel mirasının vazgeçilmez bir parçası olduğunu göstermektedir.

Neşet ERTAŞ demişken, hepimizin önüne mutlaka düşen bir video var. Bozkırın Tezenesi sahnede çok terlemiştir ve orada bulunan seyirciden ceketini çıkarmak için izin ister. Oralarından bu günkü toplum haline nasıl geldik?

Ferhat OKUYUCU

Roman Kültürünün Hıdırellez'e Yükllediği Anlam: Tepecik'te 5 Mayıs Gecesi

Kadim Bir Bayram, Canlı Bir Kültür

Kökeni Mezopotamya'dan Ortadoğu'ya, hatta Orta Asya'ya kadar uzanan Hıdırellez; kutlandığı bölgeye, inanca ve kültüre göre farklılık gösteren köklü bir bahar bayramıdır. Roman toplumu için ise Hıdırellez yalnızca baharın gelişi değil; geçmişle kurulan bağ, kimlik bilinci ve toplumsal dayanışmanın günüdür.

Biz Romanlar; Rom, Dom ve Lom grupları olarak Türkiye'nin dört bir yanında, farklı bölgelerde yaşıyoruz. Hıdırellez kutlamalarımız da iki temel inanca dayanır:

Bir kısmımız için Hıdırellez, Hızır ile İlyas peygamberin yeryüzünde buluştuğu gündür. Bu özel buluşma; toprağa can, hastaya şifa, dileklere umut getirir. Doğa uyanır, hayat yeşerir.

Diğer bir kısmımız içinse bu tarih, Baba Fingo'nun zulümden kurtuluşunu simgeler. Mitolojik bir anlatı gibi görünse de, bu efsane Roman halkının özgürlük arzusunu temsil eder. Edirne'de Kakava Şenlikleri olarak kutlanan bu gelenek, Baba Fingo'ya duyulan minnetin ve kolektif hafızanın ifadesidir.

Gül Dalında Dilekler, Tencerede Yaprak Sarma

Hıdırellez'in olmazsa olmazlarından biri de dilek ritüelidir. 5 Mayıs akşamı, Romanlar dileklerini küçük kâğıtlara yazar ya da çizer; bu kâğıtlar bir gül ağacının dalına asılır veya dibine gömülür. Bu, doğa ile kurulan kadim bir iletişimidir.

O gün her evde yaprak sarma pişer. Bu yalnızca bir yemek değil, Roman kültüründe bereketin, paylaşmanın ve birlikteliğin sembolüdür.

Tepecik'te Bir Gecelik Karnaval

İzmir'in göbeğinde, Basmane'ye beş, Konak'a on dakika uzaklıktaki Tepecik Mahallesi – halk arasında bilinen adıyla “Tenekeli Mahalle” – Hıdırellez gecesi bir karnavala dönüşür. Lozan Mübadelesi sonrası Selanik'ten gelen Romanların yurdu olan bu mahalle, Türkiye'nin en büyük Roman nüfuslarından birini barındırır.

5 Mayıs gecesi geldiğinde, İşçiler Caddesi baştan sona dolup taşar. Mahallenin dört bir yanından yükselen müzik sesleri, dans eden çocuklar, çalgılarını katan gençler ve rengârenk kıyafetleriyle sokaklarda süzülen kadınlar bir festival görüntüsü oluşturur. Herkes adeta bir düğüne hazırlanır. Çünkü

bu gece, Romanlar için sıkıntıların unutulduğu, ötekileştirmenin geri bırakıldığı, sadece eğlence ve neşenin konuşulduğu bir gecedir.

Roman olmayanlara “gaco” deriz. Gacoların çoğu zaman “gidilmez” dediği bu mahalle, o gece İzmir'in dört bir yanından ve şehir dışından gelen yüzlerce insanla dolar. Caddeler boyunca kurulan uzun masalarda oturulur, yemekler paylaşılır, Roman havaları eşliğinde eğlence sabaha kadar sürer.

6 Mayıs sabahı geldiğinde, gül dalına asılan dilekler toplanır ve denize bırakılır. Yeni bir yıl Fakat eğlence henüz bitmemiştir. İzmir Fuarı'ndan Torbalı Subaşı'na kadar pek çok Roman ailesi, açık alanlarda bir araya gelir. Mangal yakılır, oyunlar oynanır, müzik susmaz. Hıdırellez coşkusu gün boyu sürer.

Hıdırellez: Bir Günlük Bayram, Bir Ömürlük Hafıza

Hıdırellez, Romanlar için sadece bir tarih değil; kimliğin, direnişin, yaşama sevincinin ve toplumsal belleğin kutlandığı özel bir gündür. Bir günlüğüne de olsa ayrımcılık unutulur, önyargılar askıya alınır. Neşe, ritim ve dayanışma hâkim olur sokağa.

Ve her sene 5 Mayıs gecesi, Tepecik'te yeniden yazılır bu hikâye:

“Biz buradayız, umutluyuz, dirençliyiz... ve elbette çok eğleniyoruz.”

*Roman Toplumunu Destekleme ve Geliştirme Derneği
Nazmiye Çoltu – Hayriye Celhan*

Bir Gün 4-10 Mayıs / İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası

Ülkemizde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30/06/2012 tarihinde yayımlanmıştır. Yasa öncesi reaktif bir yaklaşımla iş kazaları, meslek hastalıkları önlenmeye çalışılmış, “Yasay’la” beraber proaktif bir yaklaşım benimsenerek iş kazası, meslek hastalığı olmadan tespitler yapılarak riske dönüşmesine neden olacak tehlikeleri kabul edilebilir düzeye indirme hedeflenmiştir. Yasayla getirilen düzenlemeler her ne kadar mükemmel düzeyde olsa da gerek ekonomik sebepler gerekse çalışma hayatında güvenlik kültürünün oluşmaması uygulanabilirliği ne yazık ki düşük düzeye indirgemektedir. Dolayısıyla Türkiye, ölümlü iş kazalarında Avrupa’daki ülkeler arasında üst sıralarda yer almakta, meslek hastalıklarında ise verilerin doğruluğuna dair ciddi soru işaretleri bulunmaktadır.

Bilindiği üzere her yıl 4-10 Mayıs tarihleri arasında “İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası” olarak etkinlikler düzenlenerek çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğine dikkat çekmek ve farkındalık oluşturmak hedeflenmektedir.

İş kazalarının sebeplerine baktığımızda ;

%88 lik kısmını tehlikeli hareketler (dalgınlık, acelecilik, şakalaşma, dikkatsizlik vb çalışan kaynaklı), %10 luk kısmını tehlikeli durumlar (tezgahların periyodik kontrollerinin yapılmaması, kenar boşluğunda korkuluk olmaması, topraklamanın olmaması vb işveren sorumluluğunda)

%2 lik kısmını öngöremediğimiz durumlar oluşturur.

Sonuç olarak da ; İşveren, çalışan üzerine düşen sorumluluğunu yerine getirdiğinde kazaların %98 lik kısmı önlenabilir diyebiliriz.

Sahada karşılaştığım kazaların çoğu da çalışanlardan duyduğum bir şey olmaz zaten yıllardır böyle çalışıyoruz baret vb taktık mı rahat çalışmıyoruz mantığıyla ilerliyor. Bu durum tehlikeli hareketler kısmına örnek teşkil eder. İşveren de, çoğu kez bu talepleriniz masraflı diye yaptırmak istemiyor. Bu da tehlikeli durumların ortaya çıkmasına zemin hazırlıyor.

Kendi gözlemlerime dayanarak İşveren ticari kaygılar yaşarken çalışan iş sağlığı ve güvenliğine çalışma hayatında engel teşkil eden unsur kimi zamanda işverenin bu talepleri karşılamadığı gerçeği karşımıza çıkıyor. Bu şartlar altında iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının işi güçleşiyor.

İş kazalarının görünür ve görünmez maliyetlerine baktığımızda ;

Direkt (Görünür) Maliyetler;

- İlk müdahale, ambulans ve tedavi masrafları,
- Geçici veya sürekli iş göremezlik ve ölüm ödemeleri,

- İşçiye veya yakınlarına ödenen maddi ve manevi tazminatlar,
- Sigortaya ödenen tazminatlar...

İndirekt (Görünmez) Maliyetler;

- İşletmenin, makinelerin, prosesin yada fabrikanın bir bölümünün yada tamamının kaybedilmesi,
- İşçinin üretimde çalışmaması nedeniyle iş gücü ve maliyet kaybı,
- Adli masraflar (Mahkeme)
- İşe yeni bir işçinin alınması gerekiyorsa veriminin düşük olmasının getirdiği maliyet,
- Kazanın getirdiği fazla mesainin maliyeti,
- Kaza esnasında, bu bölümde işin durması nedeniyle zaman ve maliyet kaybı,
- Proses, makina veya tezgahın kısmen ya da tamamen zarar görmesi nedeniyle tamir ya da yeni makina alımının getirdiği maliyet,
- Ürünün ya da hammaddelerin zarara uğraması,
- Çalışanların moral bozukluğu nedeniyle dolaylı ya da dolaysız iş yavaşlatmaları,
- Yeni işçi alımı gerekiyorsa, işçiye verilen eğitim ve işçinin işi öğrenmesi esnasında geçen sürenin getirdiği maliyet
- Bürokratik işlemlerle ilgili harcanan zaman ve maddi kayıp,
- Siparişin zamanında teslim edilememesi nedeniyle uğranılacak kayıplar...

Direk ve indirekt maliyetlerden görüldüğü üzere İş kazası ve meslek hastalığı olmadan önlemek oldukça sonra ödemekten daha ucuzdur.

Ne yapmalıyız sorusunu duyar gibiyim;

İş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimler verilmeli eğitimler bilinç düzeyi oluşana kadar tekrarlamalı, Çalışanların güvenliği yanında sağlık gözetimi de yapılmalı,

İşletmelerde Güvenlik kültürü oluşmalı. Tüm işletmede çalışanların tutumları ve davranışları üzerine odaklanarak güvenli davranışı motive etmeyi ve çalışanların çalıştıkları işletmelerdeki risklerin farkında olmalarını sağlamayı, tehlikelerin sürekli olarak gözetimini mümkün kılmayı sağladığından güvenli, verimli, sağlıklı bir çalışma ortamı yaratır.

İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği’ne uygun periyodik kontroller yapılmalı,

Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği’ne uygun işletmedeki tehlikeler hakkında bilgi veren işaretlemeler asılmalı,

Acil durumlar hakkında çalışanlara eğitim verilmeli ve tatbikatlar yapılmalı,

Risk değerlendirmesi yapılmalı,

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe uygun işletmelerde tedbirler alınmalı...

Önce iş sağlığı ve güvenliği ...Önce insan...

İş Sağlığı ve Güvenliği – İSG Uzmanı
Şengül BALCI

HEMŞİRELER GÜNÜ KUTLU OLSUN

Başta “Lambalı Kadın” Florence Nightingale olmak üzere tüm meslektaşlarıma ithafen...

“Lamba tutan bir kadın ayakta duracak. Ülkenin büyük tarihinde, iyi, kahramanca bir kadınlığın asil örneği.” [Henry Wadsworth Longfellow’un Santa Filomena adlı eseri-1857]

Lambalı Kadın Florence Nightingale için yazılmış bir şiirden kısa bir alıntı yapmak istedim. Kimdir bu Florence Nightingale? İngiliz sosyal reformcu, istatistikçi ve hemşire. Modern hemşireliğin kurucusu. Kırım Savaşı sırasında dikkati sadece hijyene ve beslenmenin önemine çekerek ölüm oranını %60’ dan %42’ ye, daha sonra da %2.2’ ye düşürdü. Peki neden ‘Lambalı Kadın’? Kırım Savaşı sırasında yaralı askerleri her gece elinde lambayla ziyaret ettiği için bu ünvana layık görüldü.

Dünyada 1954, ülkemizde de 1964 yılından itibaren Florence Nightingale’ in doğum günü olan 12 Mayıs Hemşireler Günü olarak kutlanmaktadır.

Her zaman kafa karışıklığına sebep olan bir konuya değinmek istiyorum. Ben doktor ya da doktor yardımcısı değilim. Ben bir hemşireyim. Ben bir sağlık profesyoneliyim. Doktor hastayı teşhis ve tedavi eder. Hemşireler olarak bizler de hastaya bakım veririz, hastayı takip ederiz, hastayı değerlendiririz, tedavisini uygularız.

Hemşirelik toplumsal gereksinimlerden ortaya çıkan, insan sevgisi, sabır, hoşgörü, şefkat, disiplin ve fedakarlık terimlerinin simgesi haline gelen bir meslektir. Din, dil, ırk ayrımı olmadan herkese hizmet sunmada en aktif konumda olan kişilerden biridir. Sağlık ordusunun vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu kutsal mesleği icra ettiğim ve bu meslek grubu içerisinde olduğum için kendimle gurur ve onur duyuyorum.

Biz pelerinsiz kahramanlarız. Hastaların gözlerine bakarak yüreklerine dokunabilmek; iyilik ve şefkatle her zaman çevremizdekilere ışık olabilmek; yüzümüzdeki tebessümle, pozitif enerjimizle karşımızdaki insanların yüzüne bir gülümseme bırakabilmek; umut olabilmek...

İyileştiren ellerimiz, şefkatle bakan gözlerimiz ve tükenmeyen sabrımız için, yaptığımız mesleğin yüceliğinin bir gün değil her gün fark edilmesi temennisiyle... Hemşireler günümüz kutlu olsun.

Aslı YILDIZ

Annelik Kutsal mı, Yoksa Abartılıyor mu?

Bunu bir kadın ve bir anne olarak kendime defalarca sordum, sorguladım ve bu satırlarda sizlerle paylaşmak istedim. Farklı bir bakış açısıyla anneler günümüzü kutlamak isterim...

Annelik, varoluştan beri bir çok toplumda, yüceltilmiş bir kavram. Çünkü biyolojik açıdan soyun devamını sağlayan bir varlık olarak görülmüş. Daha sonraları bu kavram, kadınlar üzerinde baskıya dönüşmüş ve “kutsallık” adı altında; hep fedakar olması, hiç yorulmaması ve kendinden önce çocuğunu düşünmelisin gibi rolleri yükleterek kadınların üzerinde psikolojik bir baskıyla “zorunluluk” hâlini almıştır. Böylelikle annenin “insan” olma özelliği geri planda bırakılarak bilinçli olarak anne olmayan insanları toplumdan dışlanmaya itmiştir.

Annelik, sevgi ve bakım verme sorumluluğudur. Bu ona toplum tarafından yüklenilen bir roldür. Ama daha gerçekçi bir açıdan bir bakarsak annelik “gönüllü bakıcılık” mıdır? Ve bu bakış açısı anneliğe “kutsallık” adı altında bu görevini süsleyerek sunmak mıdır? Bu düşünce bir çok kişi tarafından kabul görmektedir.

Bence annelik doğuştan değildir. Toplumun sosyal bir öğretisidir. Ve bu yüzden toplumda bir çok annelik özelliği olmayan kadınların doğurduğu, yetiştirdiği bireyler, toplumlarda güllerin dikenleri gibi can acıtıyorlar.

Bunu şöyle açabiliriz; bir anne bu duygusu içselleştirememişse yetiştireceği çocukla bağı zayıf olacağından hem kendisine hem de yetiştirdiği çocuğa zarar verir. Kendisinde psikolojik açıdan suçluluk, yetersizlik, öfke, depresyon gibi duygular yaratırken. Çocuğunda da güvensizlik, kendini sevmemek, öfke, kaygı topluma karşı saldırganlık ya da aşırı çekingenlik duyguları gösterebilir. Ve bu şekilde yetişen bireyler, gazetelerin 3. sayfalarında, sosyal medyaların, televizyonların magazin programlarında korkuyla hayretle okuduğumuz haberlerin kahramanları olabilir.

Yani bir birey olarak annenin anne olmaya hazırlıksızlığı, ne-siller arası “duygusal mirasa” dönüşüyor. Ve bu döngü sürekli yanlış dönmeye devam ediyor. Maalesef ki...

Ne olmalı, nasıl olmalı diye düşünecek olursak bir kere annelik zorunluluk değil, özgür bir tercih olmalı... Toplumda, herkes anne olmak zorunda değil anlayışı yaygınlaşmalı... Psikolojik, ekonomik ve sosyal destekle güçlü anneler olmalı... Çocuk yapmak doğal görev değil, sorumluluk bilinciyle alınan bir karar olmalı...

Önemli olan anneyi “insan”laştırmak. Abartmadan, kutsal-laştırmadan, kahraman ya da mahkum görmeden.

Bir kadın çocuk doğurduğu için kutsal değildir. Ancak seçerek, isteyerek, duygu ve emekle bir çocuğa değer veriyorsa, bu “saygı”yı hak eder. Ama bu da kutsallık değil “insaniyet” meselesidir.

Pınar İLHAN

Bir Gün 10-16 Mayıs / Dünya Engelliler Haftası

Engelli mi, Engellenen mi?

Her yıl 10-16 Mayıs tarihleri arasında, engellilerin karşılaştıkları zorluklara dikkat çekmek, toplumsal farkındalık oluşturmak ve engellilerin hakları konusunda bilinç yaratmak amacıyla çeşitli etkinlikler düzenleniyor. Peki, bu etkinlikleri yalnızca bir haftaya sığdırmak yerine yılın geneline yaymak nasıl olurdu?

Hayatın yoğun temposu içinde bazen bir gerçeği unutuyoruz: Hepimiz birbirimizden farklıyız. Engellilik de bu farklılıkların en doğal parçalarından biri. Ancak yaşam alanları sanki herkes aynı özelliklere sahipmiş gibi bir düzenle kurulmuş durumda. Bu düzen, birçok noktada engellerin oluşmasına neden oluyor. Örneğin; bir kaldırıma rampa yapılmaması, bir binaya asansör eklenmemesi veya görme engelliler için sesli yönlendirme sistemlerinin bulunmaması... Bu gibi eksiklikler, kişinin hayata tam anlamıyla katılmasını engelliyor.

Oysa herkes için erişilebilir mekanların ve şehirlerin oluşturulması, anayasal bir hak. Buna rağmen, kimi zaman bu hak bir "lütuf" gibi algılanabiliyor. Üstelik fiziksel koşullar iyileştirilse bile, toplum bilinci gelişmediği sürece engellenme hali devam edebiliyor.

Düşünün: Herkesin kullanımına uygun bir kaldırım yapıldı. Görme engelliler, tekerlekli sandalye kullanıcıları ve bebek arabası sürenler için ideal. Ancak kaldırımın rampası önüne park edilen bir araç, tüm erişilebilirliği bir anda ortadan kaldırılabiliyor.

Bu nedenle, gerçek değişim yalnızca yapısal düzenlemelerle değil, bireysel bilinçlenme ve toplumsal dönüşümle mümkün. Toplumun her bireyinin empati kurması, ayrımcılıktan uzak durması ve sorumluluk hissetmesi, herkes için daha yaşanabilir bir dünya yaratmanın ilk adımı olabilir.

Farkındalığı sadece bir haftaya değil, hayatımızın geneline yaymaya başladığımızda değişim başlar. Küçük adımlar büyük farklar yaratabilir: bir rampayı boş bırakmak, kişilerin erişim hakkına saygı göstermek, şehirleri herkes için eşit kullanım alanlarına dönüştürmek birer "iyilik" değil; temel insan haklarına duyulan saygının göstergesidir.

Sinem Pirinalı
Uzman Klinik Psikolog

ACEP

Baharda şenlenir dağlar dereler,
Divane bülbüller şarkılar söyler.
Börtü böcek bile uyanır toprağı sever.
Kuytularda çakal acep neyler?

İnsansın deli gönlün hep bahar istersin,
Heder eder herkese dost bağı verirsin,
Hep iyiden hoşluktan bahsedersin,
Cahil çühela acep neyler?

Erkan der ki; bu dünya bilinmezdir,
Cahili oynatabilen yenilmezdir.
Nice cahil kendin bilmezdir.
Amma ölüm herkese vazgeçilmezdir.
Zaman bize acep neyler?

Erkan KESKİN

Zamanın İçinde Bir Yolculuktur “Müze”ler

Bazen bir heykele dokunursun, gidersin yüzyıllar öncesi antik bir çağa, bazen dokunursun bir oyuncağa, çocukluğuna gidersin. Müzeler tarihtir, anılarımızdır, yaşanmışlıklardır. O dönemlerin havasını içine çekmektir. Müzeler haftasında size güzel İzmir’imizden bir kaç müzenin tozlu raflarında gezdirmek istiyorum hikâyelerle... Bir çocuk olup Buca’daki oyuncak müzesine gidelim...

Güzel bir pazar günü, Buca’da sokağının köşesini dönüp “İzmir Oyuncak Müzesi” tabelasını görünce değişik bir heyecan oldu yüreğinde Eylül’ün... Ne de olsa çocuktu oyuncak kelimesini duyunca, aslında fark edermiydi çocuk olmak biz büyükler bile hâlâ oyuncak kelimesini duyunca gözlerimiz parlamıyor mu?

İçeri girdiğinde zaman durmuştu sanki.. Raflarda dizili yüzlerce oyuncak vardı. Kimisi çok eskiydi, kimisi çok yıpranmıştı. Ama hepsinin birer anısı vardı. Dili olsa konuşsa neler anlatacaktı.

Şu köşede duran tahta at bir şeyler mi fısıldıyordu. Kulak verelim: “Ben bir zamanlar bir çocuğun en yakın arkadaşıydım. Her akşam beni yastığının yanına yatırırdı. Ama şimdi burdayım belki bir gün yine sırtıma alırım.” diye hüznüldü.

Başka bir rafta bir tren vardı. Altında 1950, Almanya yazıyordu. Benden ne büyük diye düşündü küçük kız. Sonra başka bir rafta bebek gördü. Barbie bebek aynı evdeki onun bebeklerine benziyordu. Ama çok eskiydi galiba evdeki bebeğinin anneanesi olabilir miydi? Oyuncakları izlerken sanki o çocukların mutluluklarını, heyecanlarını görüyordu. Çıkarken içinden şöyle düşündü küçük kız:

“Müzeler sadece eski şeylerin saklandığı yerler değilmiş. Bazen gülüşlerin, hayallerin saklandığı sedef kakmalı sandıklarımız...”

Şimdi burdan Efes Antik Kenti’ne bir kuş gibi süzülerek gidelim...

Mermer yolda yürürken ne sıkıcı diye düşündüm her yer taşı. Güneş’te tam tepede sıcacıktı. Birden Güneş’e baktım. Gözlerim kamaştı. Sendelemişim... düşer gibi oldum. Bir mermere tutundum. Gözlerimi açtığımda dokunduğum taşın enerjisiyle karşımdaki Celsus Kütüphanesi’ni gördüm.

Mermer basamaklardan yukarı çıktım, dev sütunların arasından geçtim. Güneş taşların arasından bir ışık çizgisi gibi sızıyordu. Dünya bir anlığa dönüverdi. Ve kütüphane yeniden hayat buldu. Sütunların arasından insanlar geçiyor, parşömenler taşınıyor, çocuklar fısıltıyla konuşuyordu.

Sonra yaşlı ama gözleri parlak bir adam döndü. “Kitaplar sadece kelimeler değil, zaman kâpılarıdır.” dedi. “Ben kayboldum mu?” dedim. “Hayır... Sadece doğru zamanın içinden geçtin?” dedi.

Kalabalık insanların içinden geçtim. Arp çalan kızları gördüm. Mürekkep kokusunu içime çektim. Ordaki insanlarla güldük, sohbet ettik. Sonra birden arkadaşımın sesini duydum. “İyi misin?” diye sordu. Kendime gelmişim. Yine burdaydım. Yaşadığım zamanıma dönmüştüm. Az önce yaşananlar gerçek mi yoksa hayal miydi bilmiyorum. Ama hissettiklerim o güzel duygular hâlâ benimledi...

İşte müzeler... Birbirinden farklı yüzlerce hikâyesi olan anıları barındıran buram buram tarih kokan yerler... Ülkemiz açık ve kapalı müzeler konusunda çok zengin bir yelpazeye sahip. Bir ucundan bir ucuna, Göbeklitepesi’nden Sümela Manastırı’na, Efesi’nden Ani harabelerine, Yerebatan Sarnıcından, Kız Kalesi’ne...

Şimdi Müzeler haftasında sizde kendi hikâyeyi yazmak için daha ne bekliyorsunuz?

Pınar İLHAN

19 Mayıs'dan Bu Yana: Aynı Göğün Altında Direniş

Yıl 1919.

Samsun, puslu bir Mayıs sabahına uyanıyor.

Yorgun bir halk, yakılmış şehirler, susturulmuş hayaller ve derin bir sessizlik...

O sabah, bir adam bir gemiden iniyor. Sadece karaya değil, milletin kalbine ayak basıyor. Mustafa Kemal, kurtuluşun ilk adımını atıyor.

Sadece bir gemi değildi Bandırma Vapuru. İçinde taşıdığı şey silah değil; umut, kararlılık ve bir avuç inançtı. Her devrin kendi gençliği vardır. Ama bazı gençlikler, bir milletin kaderine mühür vurur. 19 Mayıs, işte tam da o günlerden biri. Gözleri geleceğe dikilmiş, yorgun ama inançlı bir halk... Onlara liderlik eden bir adam: Mustafa Kemal Atatürk. Gençliğe duyduğu inançla "bütün ümidim gençliktedir" derken, bir ülkeyi sadece silahla değil, fikirle ve yürekle kurtaracağını biliyordu. Atatürk'ün gençliğe hitabında geçen o meşhur sözler; sadece nutuk değil, bir tür vasiyettir. Zamanın ruhu değişse de, o sözlerdeki ruh hep bizimle kalır: "Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur."

Vapurun kalkışının üzerinden tam 106 yıl geçti ama bacasında tüten o duman hiç dinmedi. Yüz yıl sonra aynı ülkenin gençleri başka yorgunlukların içinde uyandı bir sabah. Kelimelerini tartarak konuşmak zorunda kaldılar. Sınırları çoktan çizilmiş hayallerinin içine sığamadılar. Bir yerlerde birileri tarafından yağmacı olarak adlandırıldılar. Ve yine de onlara 106 yıl önce gösterilmiş olan yoldan sapmadan yürümeye devam ettiler.

Bugün, aynı ülkede başka yollar çiziliyor. Birileri yürümekten vazgeçerken, bazıları hâlâ ayakta kalmanın derdinde. Her şey açıkça konuşulmuyor artık. Cümleler gölgelerle yazılıyor. Ama anlam, hep yolunu buluyor.

Bu çağın kelimeleri farklı.

Ama duyguları tanıdık.

Bir toplumun gençliği, onun aynasıdır. Aynaya her baktığında çatlamış bir yüzey görüyorsan, sorunu camda değil ardındaki yapıda araman gerekir. Bugün bu ülkenin gençleri, tam da bu çatlakların ortasında büyüyor. Ne tamamen kırılmış, ne de bütün kalabilmiş bir camın arkasında. Hayatta kalmayı değil, var olmayı isteyen, sadece yaşamak değil, yaşadığını hissetmek isteyen bir kuşak.

Sanata tutunanlar, sadece üretmiyor.

Bir hak arıyor.

Sahneye çıkan bir oyuncu, sadece rol yapmıyor.

Var olmak için direniyor.

Kalemini eline alan bir genç, sadece yazmıyor.

Kendisini anlatmak için bir yol açıyor.

Ama yollar dar. Kimi zaman görünmez duvarlarla çevrili, kimi zaman sessizlikle boğulmuş. Bazı isimler söylenemiyor, bazı gerçekler yazılamıyor. İfade edilmemiş cümlelerin yüküyle dolaşılıyor omuzlar.

Şimdi biz; metroda kitap okuyan bir öğrenci, bir semt sahasında gece yarısı çalışan bir stajyer, bir lokma ekmeği paylaşan iki arkadaş, hayallerini bavula sığdırmaya çalışan bir üniversiteli olarak bu emaneti taşıyoruz. Belki cephede değiliz ama başka savaşlarımız var: Cehaletle, adaletsizlikle, umutsuzlukla...

Bugün, 19 Mayıs'ın anlamını yalnızca geçmişte değil, gelecekte aramalıyız. Gençlik bir yaştan ibaret değil, bir direniş biçimidir. Ve biz hâlâ direniyoruz: Daha iyi bir dünya için, daha adil bir yaşam için, daha aydınlık bir gelecek için...

19 Mayıs, sadece bir başlangıçtı. Biz o başlangıcın bugünkü yürüyüşçüleriyiz. Ve yolumuz, hep ileriye doğru...

Dilara ŞENGEL

1919
BANDIRMA

Süt. evet, yanlış duymadınız. Süt. Hani şu sabahları kahvenin içine kattığımız, bazen buzdolabının kapağında unutulmuş, bazen de kurabiyeye eşlik eden beyaz mucize. Ama bir dakika, sadece bu kadar mı? Değil. Hiç değil. 1 Haziran geldiğinde, Dünya Süt Günü diye bir şey kutlanıyor. Kutlanıyor derken, kimse çıkıp “Yarın süt gününde ne giyeceksin?” demiyor ama yine de var yani, resmi bir gün.

Düşünsene, dünyanın her yerinde insanlar aynı gün, bu sessiz, mütevazı içeceği hatırlıyor. Neden? Çünkü süt sadece kalsiyum değil. Süt; çocukluk. Süt; gece uykusundan önce annenin getirdiği o ılık bardak. Süt; yere düşüp dizin kanadığında teselli niyetine verilen şey. Süt; bazen sanat, bazen ritüel, bazen de sadece “bir şey içmem lazım” anı.

Biraz sanat diyelim mi? Mesela Rönesans döneminde süt, tabloların içinde bir sembol. Annelik, bereket, saflık olarak kendini gösteriyor. Zaten saf değilse nedir ki? Rengiyle, dokusuyla, sessizliğiyle...

Biraz da Anadolu’ya gelelim. Bizim oralarda süt kutsaldır. Yeni doğan bir bebekle annenin arasındaki ilk bağıdır. Süt içmeden büyüyen yoktur. Ama süt içip de büyüemeyen çoktur, o başka bir mesele ama her neyse...

Bir efsaneye göre, Anadolu’da büyük bir kral, kalenin yapımını emretmiş. Ancak ne kadar taş ve harç kullanırlarsa kullansınlar, yapıyı bir türlü ayakta tutamamışlar. Bir gün, köyün bilge kadını çıkmış ve demiş ki: “Bu harcı sadece suyla değil, bir de sütle yoğurmalısınız. Süt, yalnızca bir besin değil, bağları güçlendirir, yapıyı sadece fiziksel değil, manevi olarak da sağlam kılar. O zaman o duvarlar, zamanla kırılmadığı gibi, insanları da birleştirir.” Kadınların taşıdığı sütle karışan harçla o kalenin taşları örülmüş.

Bugünlerde çağdaş sanatçılar da sütü boş bırakmamış. Enstalasyonlar yapmışlar, performanslar üretmişler. Süt bozulur ya hani... İşte tam da orada bir fikir parlamış: Her şey geçici. Hayat, huzur, bağlar, ilişkiler... Süt gibi; dolaba koyarsın, bugün taze, yarın ‘eh’, öbür günse doğrudan çöpe...Bu, aslında zamanın hızla geçişini, her şeyin bir anlık olduğunu gösteren bir simge gibi. Süt, hayatın o geçici yanını yansıtan bir zaman kapsülü.. Belki bir sabah, belki bir düş, belki bir tablo. Belki de sadece dolabın arkasında bozulmuş bir karton. Ama her halükârda, hayatımızda yer etmiş bir beyaz alan.

...Ve belki de bu yüzden, Dünya Süt Günü dediğimiz şey, takvimin içinde küçük ama anlamlı bir duraktır. Sadece sütün değil, hatıraların, sessizliklerin, iyileşmelerin ve sevginin anıldığı bir gün olabilir bizim için. O bardakta sadece içecek değil; birinin sana iyi gelsin diye uzattığı bir el, bir annenin şefkati, bir çocuğun huzurla uykuya daldığı o son yudumda saklıdır. Bazı şeyler büyüdükçe anlamını yitirir ya... Süt onlardan biri değil. Belki de bazı duyguların dili yoktur ama bir rengi vardır: süt beyazı gibi. Temiz, sade, sakince...

Taha YOL

...!

Bir pazar sabahı klasiğiymiş bizim evde... Sokak sütçüsünden, annem alüminyum tencere ile alırdı. Sobanın üzerine koyar ev mis gibi kokardı. Sanki evde inek geziyor gibiydi. En çok sevdiğim şeydi tencerenin üzerinde kocaman baloncuk şeklinde olan kaymağı patlatmak. Belki adım böyle bir markanın isminden geldiği için mi çok severdim bilemiyorum ama sıcak sütle pazar kahvaltıları çok severdim çok da özledim... Sadece özlediğim o pazar kahvaltıları mıydı yoksa o bol kaymaklı sütün yoğun tadı ve kokusu muydu...

Değişen neydi. Artık çayırarda çimenlerde gezinen dağların özgür mor inekleri yok muydu? Ya da özgürce sabit sabit trenlere bakanlar... Bu canlıların dört duvar arasına sıkıştırılarak doğal olmayan yemleri yedirilerek, doğal olmayan ortamlarda gelişmelerini sağlayarak ve bol bol süt versinler diye sürekli gebe bırakılarak yavrularından ayırmaları mıydı? Sonuçta bir canlı değil mi onlar. Her canlıda olduğu gibi stres altında yetişen bir canlının ürettiği hangi besin sağlıklı olabilirdi ki... Ya da raflarda içtiğimiz süt daha uzun ömürlü olmalarına adına sütün faydasını kısa ömürlü yapıyor olabilir mi?

Bugün süt günü evet süt çok faydalı bir içecek... Ekonomik açıdan dünya genelinde önemli bir sektör. Süt tüketimi artırılmalı ama bence daha önemli olan sütün kalitesini artırarak faydalarını artırmak olmalı..

Pınar İLHAN

Arturo Ui'nin Önlenebilir Yükselişi

Bertolt Brecht'in kaleminden güç, yozlaşma ve sessizlik üzerine çarpıcı bir politik alegori

Bazen bir tiyatro oyunu yalnızca sahnedekileri anlatmaz; perde açıldığında karşımıza çıkan dünyada kendi zamanımızı, kendi toplumumuzu, kendi suskunluklarımızı buluruz. Biz Şantiye Tozu Tiyatro Topluluğu olarak, şimdiye kadar oynadığımız oyunlarda hep kendimizi bulmaya çalıştık. İçinde bulunduğumuz olguları, olayları hatta bağlamları birbirinden değerli yazarların eserleriyle sergiledik.

Bu sefer tarih sahnesinde tekrar tekrar karşımıza çıkan bir sorunun yanıtını arıyoruz: **Kötülük nasıl bu kadar kolay yükselebiliyor?**

Alman tiyatro yazarı Bertolt Brecht'in sürgün yıllarında kaleme aldığı **"Arturo Ui'nin Önlenebilir Yükselişi"**, sorumuza yanıt gibi. Brecht'in epik tiyatro anlayışını ve politik duyarlılığını sahneye taşıyan en çarpıcı eserlerinden biri.

Oyun, **Adolf Hitler'in Almanya'da iktidara geliş sürecini**, 1930'lu yılların Chicago'sunda geçen bir gangster hikâyesi üzerinden anlatır. Brecht, tarihin büyük yıkımına yol açan bir rejimin nasıl adım adım güç kazandığını, **toplumun suskunluğu ve çıkar ilişkileri üzerinden ele alır**.

Epik tiyatro anlayışıyla yazılan bu eser, seyirciye unutmaması değil, hatırlaması, ağlaması değil, düşünmesi için seslenir. Brecht'in amacı, izleyiciyi olayların duygusal akışına kaptırmak değil; onu bir tanık, bir sorgulayıcı, bir uyanık birey haline getirmektir. Çünkü bu oyun bir uyarıdır: **Faşizm tesadüf değildir; sistemin içinden doğar, alışkanlıklarla beslenir, sessizlikle büyür**.

Oyundaki ana karakter olan Arturo Ui bir hayal ürünü değildir. O, kendine "kurtarıcı" süsü veren her fırsatçının, her demagogun, her güç meraklısının vücut bulmuş halidir. Bugün de kılık değiştirmiş binbir yüzüyle aramızdadır: **ekranda, kürsüde, sokakta, bazen de kendi içimizde**. Yolsuzluklara sessiz kalanlar, suskun kalabalıklar, "güçlü lider" mitine sarılanlar, günü kurtarmaya çalışan ahlaktan yoksunlar... hepsi Arturo Ui'nin yükselişinde bir tuğla koymuştur.

Brecht'in bu hicvi, sahne üstünde kabızmallık krizinden doğan bir mafya düzenini anlatıyor gibi görünse de; alt metninde bir rejimin çöküşüne, bir toplumun çürümüşlüğüne, adaletin kaybolmasına, halkın alkışları eşliğinde sahneye çıkan bir canavara dönüşümünü anlatıyor.

Bu çarpıcı oyunun sahneye uyarlanmış hali, izleyiciyi yalnızca karnabahar tröstleri, yozlaşmış politikacılar ve hırslı gangsterlerle değil; aynı zamanda ahlaki körlük, sessiz kalmanın bedeli ve toplumsal çürümeyle yüzleşmeye davet ediyor. Sürükleyici anlatımı, anlatıcı ve zaman zaman koro bölümleri, müzikleri ve daha birçok özelliğiyle, sahnede bir tarihin gölgesinde hepimizin tanıdığı karakterler can buluyor.

Özdemir Nutku'nun kıvrak diliyle çevirdiği bu güçlü eser, **Anıl Ülker** ve **Tamer Özşeker** yönetiminde yeniden hayat buluyor. Sanat yönetmenliğini **Esin Açıl**'ın üstlendiği yapım, görsel dili, dansları, müzikleri ve çok sesli yapısıyla günümüz seyircisine doğrudan sesleniyor. **Ozan Kara**'nın giriş müziği, **Berna Yurdusev Payamlıdağ**'ın kostüm tasarımları ve **Erencan Aktürk**, **Ferhat Okuyucu** ve **Ferhat Dülek**'in pratik sahne tasarımı,

izleyiciyi zaman zaman dönem atmosferine götürürken, günümüzle kurulan bağda çekiyor. Hem kendisinin oyuncu rolündeki dansı hem de hazırladığı koreografi ile tüm grubu hareketli hale getirmesi ile **Cem Bıçakçı** oyunun ruhunu ortaya koyuyor. **Kadir Can**'ın dansı ise o ruha ekler oluşturuyor. Sizlere karşı hazırlık bununla da bitmiyor. **Pınar İlhan** sizlere Arturo'nun aslında nasıl bir gölge olduğunu aktarıyor görsel çalışmasıyla. Ve tabii ki **Berkay Deryal**, **Dilara Şengel**, **Efe Şen** ve **Hilmi Can Vurgun** teknik destekleriyle bu anlatımı sizler görünür kılıyor. Ve oyuncular. Hepsı amatör ama hepsi içinde yaşadığı hayatı iyi sentezlemiş durumda. Bu da hikayenin size aktarımında sahnelere ayrı hava katıyor.

Bu yapım, Brecht'in tiyatrodan beklentisini hakkıyla yerine getiriyor: Eğlendirmek değil, düşündürmek. Seyirciye ağlama fırsatı vermiyor; ama yüzleşme fırsatı sunuyor. Çünkü Arturo Ui sadece bir karakter değil; bir sistemin, bir çağın, bir suskunluğun ürünü.

Ve bugün, dünya yeniden değişen dengelerle, güçlü adam mitleriyle, yükselen otoriterliklerle, ekonomik krizlerle, adanmış medyayla, politik tiyatrolarla doluyken; Arturo Ui hâlâ aramızda.

Soru hâlâ geçerli:

Kötülük nasıl bu kadar kolay yükselebiliyor? Örneğin; Arturo Ui yükselirken, siz neredeydiniz?

Anıl ÜLKER

TMMOB
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ

ŞANTİYE
TOZU
TİYATROSU

Yazan: Bertolt BRECHT

ARTURO UI'NİN ÖNLENEBİLİR YÜKSELİŞİ

Yöneten:
Tamer Özseker
Anıl Ülker

Aslı YILDIZ Ayşegül KARABACAK Aziz Gaffar ULUCAN
Buket KOLUMAN Büke KUTSAL Bülent Nuri ÖZCAN
Cem BIÇAKÇI Derya VURGUN
Erencan AKTÜRK Erkan KESKİN Esin AÇIL
Fatma Nur CAN Ferhat OKUYUCU Hakan İNTEPE
Kadir CAN Kemal İhsan KASAR Korkut KORKMAZ
Lale İNAÇ Muhammed NANA Nesrin ÖNER
Onur METİNTAŞ Pınar İLHAN Seda GADO
Serdar Sezer ÖZLÜ Sibel PALABIYIK IŞILAY
Sengül BALCI Yeliz EKİCİ

Türkçesi: Özdemir NUTKU
Sanat Yönetmeni: Esin AÇIL
Müzik: Ozan KARA
Koreografi: Cem BIÇAKÇI, Kadir CAN
Kostüm: Berna YURDUSEV PAYAMLIDAĞ
Dekor: Erencan AKTÜRK, Ferhat DÜLEK,
Ferhat OKUYUCU
Yönetmen Yard.: Berkay DERYAL, Dilara ŞENGEL
Grafik Tasarım: Pınar İLHAN
Teknik Destek: Efe ŞEN

17 Mayıs 2025
Cumartesi Saat: 20:00
TEPEKULE
KONGRE MERKEZİ
ANADOLU SALONU